

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športna vzgoja
Atletika

ANALIZA TEKOV DOLENJSKE

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA

izr. prof. dr. Maja Pori

RECENZENT

prof. dr. Branko Škof

KONZULTANT/KONZULTANTKA

doc. dr. Aleš Dolenc

Avtor dela:
ALEŠ LINDIČ

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojim staršem za vso podporo in pomoč pri študiju na Fakulteti za šport.

Zahvaljujem se vsem sodelujočim v anketnem vprašalniku in društvu Marathon za shranjene in zabeležene statistike, ki sem jih lahko uporabil v diplomski nalogi.

Prav tako gre posebna zahvala vsem, ki so mi na kakršenkoli način pomagali, da sem uspel dokončati študij.

Ključne besede: športna rekreacija, tekaški pokal, rekreativna tekaška prireditev, društvo Marathon Novo mesto

ANALIZA TEKOV DOLENJSKE

Aleš Lindič

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2013

Športna vzgoja, atletika

Število strani; 54 število tabel; 15 število slik; 10 število virov; 21 število prilog; 1.

IZVLEČEK

Teki Dolenjske so pokalno rekreativno tekaško tekmovanje, ki poteka po širši Dolenjski regiji od leta 2001 naprej. Vodi in koordinira ga Društvo Marathon Novo mesto. Glavni namen raziskovalnega dela je predstavitev in izbor statističnih parametrov obiskanosti pokalnega tekmovanja in opredelitev razlogov za aktivno udeležbo rekreativnih športnikov na posameznih prireditvah, vključenih v Teke Dolenjske. Poleg kratke zgodovine pokalnega tekmovanja je namen naloge preko anketiranja aktivnih udeležencev prireditve opredeliti dejavnike, ki vplivajo na obiskanost posamezne prireditve, s pomočjo česar lahko organizator rekreativno tekaške prireditve v svojem kraju vpliva na večji obisk. Anketirali smo 70 naključno izbranih tekačev in tekačic, kar predstavlja okoli 60 odstotkov povprečnega števila aktivnih udeležencev na posamezni prireditvi. Vprašanja so bila vezana na socialno stratifikacijo, športne navade in pomembnost izbranih dejavnikov za obisk posamezne prireditve. Ugotovili smo, da se pomembnost izbranih dejavnikov po spolu ne razlikuje, saj sta oba spola ciljno naravnana in imata o izbranih dejavnikih podobna mnenja. Najvišje ocenjena odgovora (kot dejavnika obiska) sta bila *dobro označena proga* (4,21) in *okrepčevalnice na progi* (4,10). Najnižjo oceno je prejel odgovor *možnost otroškega varstva* (2,21). Ugotovitve diplomskega dela bodo lahko v pomoč tako nadaljnjemu vodenju Tekov Dolenjske kot posameznim organizatorjem rekreativnih prireditev v manjših krajih. V diplomskem delu je na enem mestu zbrana kratka zgodovina prireditev, vključenih v Teke Dolenjske, glavni namen katerih je spodbujanje in širjenje športne rekreacije za vse družinske člane, zaradi česar so podprti tudi s strani Olimpijskega komiteja Slovenije.

Keywords: sport recreation, running cup, recreational running events, Association Marathon Novo mesto

ANALYSING CUP OF TEKI DOLENJSKE

Aleš Lindič

University of Ljubljana, Faculty of Sport 2013

Physical education, athletics

Number of pages; 54 number of tables; 15 number of figures; 10 number of sources; 21 number of attachments; 1

ABSTRACT

Teki Dolenjske is a cup and recreational running competition which takes place at wider Dolenjska region since 2001. It is managed and coordinated by the Association Marathon Novo mesto. Purpose of this research work is to present and compile statistical parameters of competition attendance for the first time and establish the reasons behind an active participation of recreational athletes on each events included in Teki Dolenjske. In addition to brief history of cup competition, the purpose of the thesis is to find out the factors that affect the attendance of each competitions using survey of active participants. Using that data the organizer of recreational running event can attract higher attendance in its town. We surveyed 70 random male and female runners which represents almost 60 percent of the average number of active participants in each event. They were asked about social stratifications, sport habits and about importance of chosen factors on each event. The highest rated answer (as factor of participation) was *well marked rail* (4,21) and *snack bars on the line* (4,10). The lowest rated answer was *possibility of child care* (2,21). Findings of the thesis will help in further guidance of Teki Dolenjske. It will also help the individual organizers of recreational events in smaller towns. Brief history of events included in Teki Dolenjske is gathered in one place and its main purpose is to encourage and promote recreation for all family members and that is why it has the support of Olympic Committee of Slovenia.

KAZALO

1. UVOD	8
1.1. Zgodovina Tekov Dolenjske.....	11
1.1.1. Zgodovina Tekov Dolenjske ter pregled števila prireditev in udeležencev	14
1.2. Cilji in hipoteze	33
2. METODE DELA	34
2.1. Preizkušanci.....	34
2.2. Pripomočki	35
2.3. Postopek	35
3. REZULTATI.....	36
3.1. Športne navade anketirancev	36
3.2. Pomembnost izbranih dejavnikov za obisk posamezne prireditve Tekov Dolenjske med aktivnimi udeleženci	37
3.3. Aktivnost družine na Tekih Dolenjske.....	40
4. RAZPRAVA.....	41
4.1. Socialne značilnosti	41
4.2. Športna dejavnost.....	42
4.3. Izbrani dejavniki na posamezni prireditvi	44
5. SKLEP.....	46
6.VIRI.....	48
7.PRILOGE	50

KAZALO TABEL

Tabela 1. Kraji prireditev ter število tekačev v letih 2001 in 2002 (vir: Arhiv Društva Marathon)	14
Tabela 2. Kraji prireditev in število aktivnih udeležencev v letu 2004 (vir: Arhiv Društva Marathon)	19
Tabela 3. Kraji prireditev in število aktivnih udeležencev v letu 2005 (vir: Arhiv Društva Marathon)	20
Tabela 4. Kraji prireditev in število aktivnih udeležencev v letu 2007 (vir: Arhiv Društva Marathon)	22
Tabela 5. Statistika udeležbe na Tekih Dolenjske v letih 2001-2011 (vir: Arhiv Društva Marathon)	27
Tabela 6. Sestava odgovorov, ločenih po spolu, s katerimi opišemo socialno stratifikacijo udeležencev Tekov Dolenjske	34
Tabela 7. Družinski status anketirancev	35
Tabela 8. Ponazoritev odgovorov anketirancev po spolu, o športnih navadah udeležencev Tekov Dolenjske	36
Tabela 9. Pomembnost izbranih dejavnikov na posamezni prireditvi	38
Tabela 10. Razlike izbranih dejavnikov glede na spol	39
Tabela 11. Odmevnost prireditve v širšem okolju	40
Tabela 12. Aktivnost celotne družine na Tekih Dolenjske	40
Tabela 13. Razlogi za neudeležbo družinskih članov	41

KAZALO SLIK

Slika 1. Pravila pokala iz leta 2009, objavljena v predstavitveni knjižici (Arhiv: Društvo Marathon).....	13
Slika 2. Naslovnica predstavitvene knjižice pred začetkom pokala 2001 (vir: Arhiv Društva Marathon).....	15
Slika 3. Zemljevid krajev, na katerih so potekali Teki Dolenjske v letu 2001 (vir: Arhiv Društva Marathon).....	16
Slika 4. Uvodna stran predstavitvene knjižice Tekov Dolenjske 2003 (vir: Arhiv Društva Marathon).....	18
Slika 5. Naslovnica predstavitvene knjižice iz leta 2009 (vir: Arhiv Društva Marathon)	24
Slika 6. Uvodna stran predstavitvene knjižice iz leta 2009 (vir: Arhiv Društva Marathon)	25
Slika 7. Zemljevid prireditev, ki so bile vključene v pokal leta 2009 (vir: Arhiv Društva Marathon).....	26
Slika 8. Število prireditev, ki so bile vključene v Teke Dolenjske po posameznem letu	28
Slika 9. Skupno število udeležencev na Tekih Dolenjske po posameznem letu	28
Slika 10. Povprečno število udeležencev na Tekih Dolenjske po posameznem letu	29

1. UVOD

Teki Dolenjske so pokalno športno rekreativno tekmovanje na področju Dolenjske regije, ki se ga udeležujejo tekači in pohodniki iz Slovenije in tujine. Od leta 2001, ko je organizacijo in vodenje pokala prevzelo novomeško Društvo Marathon, do leta 2013 je združevanje posameznih prireditev v skupni projekt pripomoglo k večji prepoznavnosti in obiskanosti krajev in dogodkov, ki v posamičnem kraju potekajo. Cilj Društva Marathon ob prevzemu pokala je bila splošna popularizacija teka in rekreacije na Dolenjskem, ki je dosežena z vsakim novim športnim udeležencem. Iz leta v leto je opaziti vse večjo zahtevnost s strani udeležencev, saj se vsako leto povečuje tudi število športno rekreativnih prireditev v Sloveniji, kar povečuje in zaostruje konkurenco. Da bi ohranili število športnih udeležencev na prireditvah, se je treba prilagoditi razmeram na tržišču.

Športna rekreacija že dolgo ni več zgolj sredstvo za aktivno preživljanje prostega časa. Če imamo na eni strani uporabnike različnih športno rekreativnih programov, imamo na drugi strani tudi ponudnike, ki programe pripravljajo in posredujejo čim širši množici. Zadovoljiti je treba vse večjim zahtevam in poskušati ohranjati edinstvenost v širokem naboru možnosti ponudbe za rekreacijo posameznika. Tudi Berčič (2010) ugotavlja, da je aktivno preživljanje prostega časa za sodobnega človeka postalo ogledalo kakovosti njegovega življenja. Ljudje svoj prosti čas namenjajo različnim aktivnostim, večinoma organiziranim v okolju, v katerem bivajo, ali kraju, kjer preživljajo oddih. Ponudba programov aktivnega preživljanja prostega časa se iz leta v leto povečuje, saj so želje in potrebe ljudi čedalje bolj zahtevne. Pri snovalcih tovrstnih programov je zato pomembno, da upoštevajo tako osnovne kot posebne želje svojih uporabnikov, da bi se ti v enakem ali večjem številu na prireditve vračali.

»Ni družbene dejavnosti, v kateri bi bila tako močno poudarjena manifestna oblika, kot je šport« (Šugman, 1995). Bolj privlačne so prireditve, ki imajo večjo odmevnost v javnosti, tekmovanja športno rekreativnega značaja, na katerih je število udeležencev večje in kjer so prisotni tudi gledalci. Nameni, ki jih udeleženci želijo s tekmovanjem doseči, so različni, pogosto nimajo neposredne povezave s tekmovanjem.

Posamezniki s športnim udejstvovanjem zadovoljujejo svoje potrebe, ki se odražajo na različnih ravneh. Vse zvrsti športa vsem ljudem tudi niso enako dostopne. Na izbrano športno dejavnost močno vpliva posameznikov socialni položaj, izobraženost in ekonomski status. Bednarik (2002) meni, da gre pri športu predvsem za zadovoljevanje potreb po gibanju, socialnih stikih, lepoti gibanja ali višanju samopodobe, vendar je izbira športne panoge še vedno močno odvisna od objektivnih dejavnikov oziroma ekonomskega statusa. V šport je vpeto čedalje več

svetovne industrije; posredno preko trženja opreme in neposredno preko spremljajočih dogodkov, ki s samim športom največkrat nimajo veliko povezave, vendar so nepogrešljiv spremljevalec velikih dogodkov (predstavitve, koncerti).

Šport se hitro spreminja in je ena izmed pomembnih gospodarskih panog. Če je bil šport nekdanj predvsem vrednota tistega, ki se je z njim ukvarjal, je v zadnjem času postal konkurenčna gospodarska panoga njegovih »ponudnikov«. Vrhunski šport posameznika veliko stane, zato je ta odvisen od sponzorjev in donatorjev, medtem ko se šport kot sredstvo rekreacije financira predvsem iz prispevkov, članarin in vadnin udeležujočih. Časi, ko so bile vodene vadbe brezplačne, so minili. Spremenila se je tudi struktura športnih izvajalcev; iz športnih društev so nastale organizacije s strokovno vodenimi ljudmi, ki delujejo enako kot podjetja v drugih gospodarskih panogah. Športni menedžer predstavlja profil kadra, ki se je razvil v sistemu prestrukturiranja športa in ki je postal iskan že na ravni športnih društev, na primer za organizacijo različnih dogodkov za člane društva. Menedžer predstavlja profil kadra, ki skrbi, da določena organizacija deluje. Menedžment lahko enačimo z vodenjem, upravljanjem ali načrtovanjem, vendar gre za proces, s katerim skušamo kar najbolj učinkovito doseči cilje delovanja organizacije (Bednarik, J, Kolarič, B., Šugman, R., 2002).

Komercializacija športa je vidna na vsakem koraku, prav tako prilagajanje ponudnikov športnih programov potrebam in željam ljudi, ki se ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo. Časi, ko so se uporabniki morali prilagajati togim ponudnikom, so minili zaradi tržnega načina razmišljanja ponudnikov športnih programov, saj je ob veliki konkurenci potreben nenehen napredek. Mnogo športnih društev svojo dejavnost vidi kot del športnega trga, na katerem veljajo splošna ekonomska pravila. V želji po raznovrstnosti, nenehnem vpeljevanju novih storitev društva velikokrat zaidejo iz lastne izhodiščne ideje. S tem se izgublja raznovrstnost; programi postajajo podobni, posameznik pa v poplavi športnih storitev le še »ena stranka več«. To pomeni oddaljevanje od osnovne ideje športnega društva, ki je v povezovanju in tkanju socialnih stikov (Bednarik 2002).

Tek postaja vedno bolj priljubljena oblika športne rekreacije, kar potrjuje dejstvo, da je vsako leto več tekaških prireditev, na katerih nastopa vedno večje število tekačev. Po podatkih Olimpijskega komiteja Slovenije je bilo leta 2002 organiziranih 41 rekreativnih tekaških prireditev, v letu 2013 pa je takih prireditev 98 (Olimpijski komite Slovenije – Slovenija teče, 2013). Tudi podatki o udeležbi na najštevilčnejšem maratonu v Sloveniji, Ljubljanskem maratonu, kažejo na izjemen porast panoge. Prvega Ljubljanskega maratona leta 1996 se je udeležilo 673 tekačev in tekačic, leta 2005 7309, leta 2011 pa rekordno število, 18482 aktivnih udeležencev, kar potrjuje naraščajoče zanimanje za tovrstno športno prireditev in tekaške športno rekreativne prireditve nasploh (Ljubljanski maraton – Zgodovina).

Stopnja ozaveščenosti Slovencev o vplivu koristnosti športne dejavnosti na kakovost življenja posameznika narašča že vrsto let. K temu prispevajo mnoge vladne in nevladne organizacije in predvsem predani posamezniki v njih. Po zaslugi Fakultete za šport se v Sloveniji že od leta 1973 sistematično spremlja športno dejavnost prebivalcev. Raziskave kažejo, da bi nas v Sloveniji še vedno moralo skrbeti za tiste, ki se premalokrat in preveč kampanjsko ukvarjajo s športom. Najpomembnejši zgled je še vedno v družini. Že nekaj let je opaziti, da se vse več prebivalcev s športno rekreacijo ukvarja neorganizirano in storitve na trgu išče samostojno. V tem je priložnost za klube in organizacije, da medse privabijo nove člane, saj se je v organiziranih okoljih lažje prilagoditi novim razmeram na trgu in si tudi zmanjšati stroške za izbrano športno dejavnost. V vrsti pozitivnih učinkov športne rekreacije najdemo tudi negativne; eden izmed teh je pretiravanje. Funkcija Olimpijskega komiteja Slovenije že od ustanovitve posveča posebno skrb športni rekreaciji, še posebej po letu 1994, ko se je združil s Športno zvezo Slovenije (Cvelbar, 2008).

Berčič (2010) ugotavlja, da je povezanost med športom in turizmom postaja v zadnjem obdobju turističnega razvoja vse bolj pomembna. Vpliv športa v turizmu se kaže v številnih športno rekreativnih programih v posameznih turističnih središčih. Današnja razvitost in razvejanost športa v Sloveniji omogočata vključevanje v različne turistične vsebine in dejavnosti. Področje rekreativnega športa je zaradi narave dejavnosti najlažje povezovati s turizmom. Šport na lokalni ravni se mora prepletati z dejavnostjo, ki ima zgodovinsko ali kako drugo povezavo s krajem, s čimer lokalni šport ali lokalna športna prireditelja gradi na širši prepoznavnosti. Poseben poudarek temu namenjajo športna društva in druge športne organizacije, vsebina dejavnosti katerih se mora nanašati na posebnosti kraja. Podobno razmišlja tudi Weed (2006), ki v svojem članku išče odgovore na vprašanje, zakaj ljudje svoje počitnice in oddih tako radi povezujejo s športno aktivnostjo in so na to pozorni že ob načrtovanju potovanja. Ugotavlja, da je ukvarjanje s športnimi dejavnostmi in sodelovanje na športnih prireditvah odraz osebnih človekovih potreb. Prepletanje športa in turizma je zato eden glavnih motivov snovalcev programov v turističnih središčih. Duopona Topič in Petrovič (2007) opredeljujeta, da je bistvo človeka ustvarjalnost in da šport »izvira iz človekove biti«. S tem pritrjujeta dejstvu, da je šport osnovna človekova potreba, in da so sposobnosti obvladovanja lastnega telesa omogočile preživetje človeka skozi zgodovino.

Teki Dolenjske so vse od svojih začetkov vključeni v akcijo »Slovenija teče«, ki poteka pod okriljem Olimpijskega komiteja Slovenije. Akcija spodbuja organiziran način športne dejavnosti, množičnost in vključevanje celotne družine, saj zgled staršev v veliki meri vpliva na ukvarjanje otrok in mladostnikov s športom. Projekt je v prvi vrsti namenjen splošnemu povečevanju števila športno dejavnih prebivalcev Slovenije. Množične tekaške prireditve pod okriljem akcije so priložnost za spoznavanje novih ljudi in krajev, srečevanje s starimi znanci, priložnost za

spoznavanje novih prijateljev, ki imajo podobno življenjsko filozofijo. Hkrati je na takih prireditvah mogoče preverjati učinke prizadevanj in npora ob redni tekaški vadbi (Olimpijski komite Slovenije – Slovenija teče, 2013). Olimpijski komite Slovenije v svojo akcijo vključuje tudi osebe s posebnimi potrebami, saj so te velikokrat izključene in se športno udeležujejo le v organizaciji Specialne Olimpijade in med izobraževanjem v okviru zavodov, vrtcev, šol in društev, ki vključujejo osebe z motnjami v duševnem razvoju. Ravno v okviru športno rekreativnih prireditev je najlažje izvesti vključevanje teh oseb v ostale programe (Zbornik 5. Kongresa športne rekreacije, str. 208). Tudi na Tekih Dolenjske je bila vrsto let prireditev (Tom tek v Mokronogu), na kateri so lahko nastopale osebe z motnjami v duševnem razvoju, žal pa je bila prireditev zaradi stečaja glavnega pokrovitelja 2010 zadnjič organizirana.

Organizatorji športnih prireditev želijo privabiti na svoj dogodek čim večje število aktivnih udeležencev, vendar se čedalje bolj osredotočajo tudi na spremljevalce in gledalce- K osrednjemu dogodku zato dodajajo številne spremljevalne dejavnosti, ki povečujejo dinamičnost in zanimivost športne prireditve, tudi v težnji po ustvarjanju športnega spektakla. Flak (2008) meni, da je k športnim prireditvam najlažje pritegniti otroke, saj imajo željo po igrivosti, gibanju. Organizatorji športnih prireditev zato precejšnjo pozornost namenjajo tej starostni skupini, saj starejših starostnih skupin ni več mogoče pridobiti v tolikšni meri, ker imajo že izoblikovane potrebe in želje po gibanju.

1.1. Zgodovina Tekov Dolenjske

Teki Dolenjske so samostojen projekt, ki ga kot eno izmed nalog društva vodi in koordinira Društvo Marathon iz Novega mesta. Društvo je bilo ustanovljeno in pravno registrirano marca leta 2001 z namenom širjenja in populariziranja ukvarjanja s športno rekreacijo. Že v začetku delovanja je društvo prevzelo vodenje tekaškega pokala, ki se je imenoval Dolenjski tekaški pokal, ki je v prvem letu zajemal 8 rekreativno tekaških prireditev na območju Dolenjske. Brez ustreznega programa, načrtovanja in usposobljenih ljudi z določenimi nalogami bi organizacija šepala, uporabniki (športno dejavni udeleženci) prireditev pa bi svoje nezadovoljstvo kazali v vedno manjšem obisku prireditev, s čimer bi se povečevalo tudi nezadovoljstvo organizatorjev posameznih rekreativnih prireditev. Ti sprejmejo pravila in navodila koordinatorja (Društvo Marathon), ki je v celoti odgovoren za nemoten potek dejavnosti in deluje v funkciji vodje (v odnosu do posameznega izvajalca). Organizator posamezne prireditve ima svoj lasten projekt, svoj načrt in cilje posamezne prireditve, ki pa morajo ustrezati sprejetim skupnim pravilom Tekov Dolenjske. Pravila in sodelovanje posameznega organizatorja športno rekreativne prireditve se sprejmejo in potrdijo na sestanku pred začetkom sezone. Posamezni

organizator je dolžan izpolniti vse zahteve, vendar ni omejen v smislu raznolikosti in dodatne ponudbe. Društvo Marathon kot nosilni organizator pokala določi obvezne starostne kategorije, največjo določeno startnino na tekih, standard, ki ga morajo tekači prejeti (topel obrok, spominsko darilo), določi pa se tudi število tistih prireditev, na katerih najboljši dosežek šteje za skupno točkovanje Tekov Dolenjske (Slika 1). Društvo Marathon prav tako skrbi za napovedi prireditev preko svoje spletne strani, preko medijev, s katerimi ima sklenjen svoj dogovor o oglaševanju. Na svoji spletni strani imajo zagotovljen prostor za objavljane uradnih rezultatov iz posameznih prireditev, galerije slik in ostale zanimivosti in obvestila, ki bi utegnila zanimati uporabnike pokalnega tekmovanja.

V nadaljevanju navajamo primer pravil pokala za leto 2011 (Arhiv Društva Marathon)

Pokalno tekmovanje je odprtega tipa in naj se ga udeležijo kondicijsko ter zdravstveno pripravljene osebe, ki tekmujejo na lastno odgovornost. Odgovornost za nastop mladih pod 15. letom starosti prevzamejo starši oziroma prijavitelj.

Tekmovanje poteka v skupni (moški/ženski) ter v enajstih moških in petih ženskih kategorijah.

Moški: do 19, 20-29, 30-34, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54, 55-59, 60-64, 65- 69, 70 let in več.

Ženske: do 24, 25-34, 35-44, 45-54, 55 let in več.

Uvrstitev tekmovalca-ke na posameznem teku in posamezni kategoriji je točkovno ovrednotena po sistemu 100, 85, 75, 68, 61, 56, 51, 47, 43, 40, 37, 34, 32, 30, 28, 26, 24, 22, 20, 19, 18, ... do 1 točke, ki jo prejme tekmovalac-ka na 38. mestu in vsak nadaljnji.

*V končni razvrstitvi pokala se upošteva seštevek točk, ki jih bo tekmovalac-ka dosegel-a na **12. tekih** (najboljših 12 uvrstitev) za **skupno uvrstitev** in na **15. Tekih** (najboljših 15 uvrstitev) v **posamezni kategoriji**. Vsak nadaljnji tek več (v kategoriji) prinese »bonus« 5 točk.*

Ob enakem številu točk se najprej upošteva število udeležb, nato najboljše posamezne uvrstitve.

*Prvi trije tekmovalci – prve tri tekmovalke v skupni razvrstitvi in posamezni kategoriji prejmejo pokale in praktične nagrade (prvi trije v skupni razvrstitvi niso upoštevani za priznanja v posamezni kategoriji). Priznanje dobijo tudi ostali tekmovalci, ki izpolnijo pogoje udeležbe **najmanj 12. tekov**.*

Startnina na »Tekih Dolenjske 2011« je na vseh prireditvah enaka in znaša maksimalno 8 € za odrasle, 5€ za otroke do 15 let in 4€ za pohodnike.

Glavni tek (najdaljši) se upošteva za pokal, krajši (rekreativni tek) šteje za udeležbo. Na posameznih prireditvah bodo organizirani tudi krajši teki za otroke oziroma mladino (ki se ne upoštevajo za pokal), pohodi in druge aktivnosti (tek z rolerji, ski-ke, na invalidskih vozičkih, ipd.).

Ostalo:

Vsi teki v Dolenjskem pokalu so vključeni v akcijo »Slovenija teče«, ki jo vodi Odbor športa za vse pri OK Slovenije. Tek v Radečah šteje tudi za SLO pokal za tekmovalce MNZ in Policija. Vsi tekmovalci, ki bodo izpolnili pogoj udeležbe na Dolenjskem pokalu, bodo lahko tekmovali za »Slovenski pokal«, ki bo organiziran na za to posebej organizirani prireditvi po zaključku vseh regijskih pokalov.

Informacije o posameznih prireditvah so objavljene na promocijskih brošurah OKS (Slovenija teče), Društva Marathon Novo mesto in drugih medijih (pisanih ali elektronskih) ter na spletni strani www.drustvo-marathon.si, e-pošti drustvo.marathon@gmail.com ali tel. 041 849 829 (Edvard).

PRAVILA POKALA:

Pokalno tekmovalstvo je odprtega tipa in naj se ga udeležijo kondicijsko in zdravstveno pripravljene osebe (priporočen predhodni zdravstveni pregled), ki tekmujejo na lastno odgovornost. Odgovornost za nastop mladih pod 15. letom starosti prevzamejo starši oz. prijavitelji. Časovnih omejitev ni.

Startnina na Tekih Dolenjske 2009 je enaka za vse prireditelje in znaša maksimalno 8 € za odrasle, 5 € za otroke do 15 let starosti in 4 € za pohodnike.

Tekmovalstvo poteka v skupni (M, Ž) konkurenci ter v 11. moških ter 5. ženskih kategorijah.

Člani (M):	Članice (Ž):
A do 19 let (1990 in mlajši)	A do 24 let (1985 in mlajše)
B 20 - 29 let (1989 - 1990)	B 25 - 34 let (1984 - 1975)
C 30 - 34 let (1979 - 1975)	C 35 - 44 let (1974 - 1965)
D 35 - 39 let (1974 - 1970)	D 45 - 54 let (1964 - 1955)
E 40 - 44 let (1969 - 1965)	E 55 let in več (1954 in starejše)
F 45 - 49 let (1964 - 1960)	
G 50-54 let (1959-1955)	
H 55-59 let (1954-1950)	
I 60-64 let (1949-1945)	
J 65-69 let (1944-1940)	
K 70 let in več (1939 in starejši)	

V končni razvrstitvi pokala se upošteva seštevek točk, ki jih bo tekmovalce-ka dosegel-a na 17 tekih (oz. 17. najboljših uvrstitev) v posamezni kategoriji in na 13. tekih (najboljših 13 uvrstitev) za skupno uvrstitev. Posebno priznanje dobi vsak udeleženec, ki izpolni pogoj udeležbe na najmanj 11. prireditvah.

Uvrstitev tekmovalca-ke na posameznem teku, v skupni razvrstitvi kot v posameznih kategorijah, bo točkovno ovrednotena po sistemu 100, 85, 75, 68, 61, 56, 51, 47, 43, 40, 37, 34, 32, 30, 28, 26, 24, 22, 20, 19, 18, ..., do 1 točke, ki jo prejme tekmovalce-ka na 38. mestu in vsak nadaljnj.

Prireditelji se lahko udeležijo tudi nelekmovalci, ki ne dobijo štartnih števk temveč le evidenčni kartonček in se njihovi dosežki ne upoštevajo v tekmovalnem delu, upoštevajo pa se za udeležbo prav tako kot udeležba na krajših razdaljah, ki ne štejejo za pokal.

Prvi trije tekmovalci - prve tri tekmovalke v skupni razvrstitvi in posameznih kategorijah prejmejo pokale in praktične nagrade. Priznanje dobijo vsi tekmovalci, ki izpolnijo pogoj najmanj 11 udeležb. Posebno bodo nagradjeni tekmovalci, ki se bodo udeležili vseh tekov, najmlajši in najstarejši udeleženci, ipd. Nagradjeni bodo tudi pohodniki, ki bodo opravili najmanj 11 pohodov.

Zaključek pokala s podelitvijo nagrad in priznanj najboljšim in najprizadenejšim bo po zadnjem teku v Bušeh vasi 18. 10. 2009.

Društvo MARATHON in vsi osnovni organizatorji vam želimo prijetno počutje na Dolenjskem in veliko športnih uspehov na tekih.
Informacije: Edvard DOLJAK, 071 30-25-741, 041 849-829 ter <http://www.drustvo-marathon.si> in e-mail drustvo.marathon@gmail.com

OPREDELITVE:
Teki v Gebrovi, Podurnu pri Dol. Toplicah in Bregu pri Kočevju štejejo tudi v točkovanju za SLOVENSKI POKAL, po njihovih kriterijih.
Vsi teki so vključeni v akcijo SLOVENIJA TEČE, ki jo koordinira Odbor športa za vse pri Olimpijskem komiteju Slovenije, e-naslov: www.olympic.si/slorece/

Slika 1. Pravila pokala iz leta 2009, objavljena v predstavitveni knjižici (Arhiv: Društvo Marathon)

Vsako leto so na zadnji strani knjižice predstavljena splošna pravila pokalnega tekmovanja in pogoji za udeležbo na prireditvah (Slika 1).

1.1.1. Zgodovina Tekov Dolenjske ter pregled števila prireditev in udeležencev

Vse objavljene tabele so last Društva Marathon Novo mesto in do sedaj niso bile še nikoli javno objavljene. Vsako leto se je vodila evidenca športno dejavnih udeležencev s kratkim opisom poteka pokalnega tekmovanja (priloženo v originalnem zapisu). Pred vsako novo sezono Tekov Dolenjske Društvo Marathon izda predstavitveno knjižico s pravili tekmovanja in informacijami o posameznih prireditvah ter o dosežkih najboljših v pretekli sezoni.

Leti 2001 in 2002

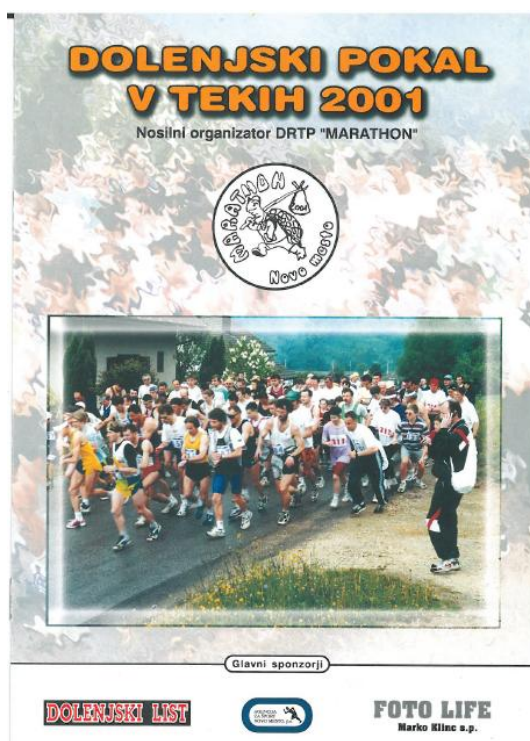
(vir: Arhiv Društva Marathon)

Leta 2001 se je na pobudo Društva Marathon Novo mesto in ustanovnih članov društva začelo pokalno tekmovanje rekreativnih tekaških prireditev na Dolenjskem. Zasluge in zahvale gredo v največji meri trem ustanovnim članom Društva Marathon; Edvardu Doljaku, Stanetu Lindiču in Gorazdu Cvelbarju. Kljub začetnim težavam in spodrslijajem so danes Teki Dolenjske drugo najstarejše tovrstno tekmovanje v Sloveniji.

Tabela 1. Kraji prireditev ter število tekačev v letih 2001 in 2002 (vir: Arhiv Društva Marathon)

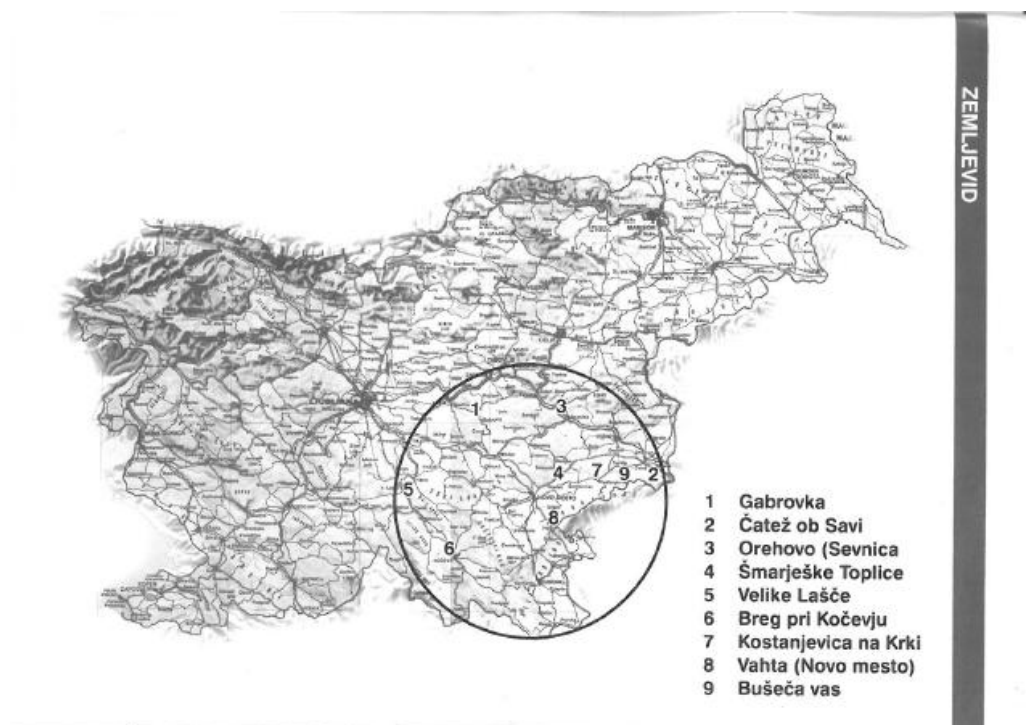
KRAJ PRIREDITVE	LETO 2001	LETO 2002	SPREMEMBA %
Gabrovka	101	120	+19 %
Čatež ob Savi	169	212	+25 %
Šmarješke Toplice	258	357	+38 %
Velike Lašče	77	106	+37 %
Breg pri Kočevju	96	103	+7 %
Dolenja vas pri Ribnici	Ni sodeloval	220	/
Kostanjevica	102	188	+84%
Šentvid pri Stični	Ni sodeloval	108	/
Kostel	Ni sodeloval	102	/
Gorjanci	121	112	-9 %
Bušeča vas	138	184	+33 %

Iz priložene Tabele 1, ki je last arhiva Društva Marathon, je razvidno povečanje števila tako prireditev kot udeležencev. Organiziranje tekaških prireditev v okviru pokalnega tekmovanja je bilo v tistem času novost v slovenskem prostoru, saj so tovrstni rekreativno tekaški pokal poznali le na Primorskem, kjer poteka od leta 1992 naprej (Primorski pokalni teki, 2011). Število prireditev na Tekih Dolenjske se je iz osmih v letu 2001 povzpelo na enajst prireditev v letu 2002, povprečje tekačev, kamor so všteti tudi otroški teki in pohodi, pa se je povečalo povprečno skoraj za 30 aktivnih udeležencev na prireditvi (leta 2001 v povprečju 136, leta 2002 pa 164 aktivnih udeležencev na prireditvi).

Slika 2. Naslovnica predstavitvene knjižice pred začetkom pokala 2001 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Predstavitvena knjižica na Sliki 2, v kateri so navedene informacije o pravilih pokalnega tekmovanja in predstavitve prireditev, ima na naslovnici sliko množičnega starta naključno izbranega teka prejšnje sezone. Zgoraj je uradni naziv pokala, pod naslovom pa žig Društva Marathon. Pod sliko so navedeni glavni sponzorji.

Slika 3. Zemljevid krajev, na katerih so potekali Teki Dolenjske v letu 2001 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Stran je iz predstavitvene knjižice, v kateri so na Sliki 3 vrisani kraji, kjer potekajo prireditve, ki so vključene v pokalno tekmovanje. Kraji so navedeni po vrstnem redu glede na datum dogodka.

Leto 2003

(vir: Arhiv Društva Marathon)

»Skupaj se je Dolenjskega pokala na 14 tekih udeležilo 2782 aktivnih udeležencev. Povprečno je bilo na vsaki prireditvi 198 udeležencev. Tekmi na Čatežu in v Dolenji vasi sta šteli za skupni Slovenski pokal v rekreativnih tekih, ki ga skupaj z organizatorji pokrajinskih pokalov koordinira Odbor športa za vse pri OKS. Zaključek Slovenskega pokala in akcije Slovenija teče za zdravje je bil 9.11.2003 v Izoli. Po statistiki DTP, ki ga vodi Društvo Marathon iz Novega mesta, je pokal opravilo 97 tekačev z najmanj sedmimi teki. Vseh 14 tekov je opravilo 6 tekačev. Največ tekačev in tekačic je bilo v starostnem razredu od 35 do 55 let, najmanj pa do 20 let. Prisotnost žensk je med 15 in 20 odstotki na tekmo. V Dolenjskem tekaškem pokalu so se preizkusili tudi nekateri odlični atleti, kot so: Boštjan Buč, Aleš Tomič, Boštjan Kozan, Boštjan Hrovat, Tone Kosmač, Roman Kejžar, Toni Vencelj in Aleš Rijavec.

Med ženskami pa so se preizkusile: Ida Šurbek, Darja Kokalj, Mateja Šušteršič, Špela Kržan in druge.

Pokal je skupaj opravilo tudi 12 pohodnikov. Pohodi so bili organizirani v devetih krajih, vse pohode je opravil 1 pohodnik. Največ udeležencev je bilo v Šmarjeških Toplicah (432), najmanj v Kostelu (117) in Črnomlju (118), in sicer zaradi slabih vremenskih razmer (dež, vročina). Ne glede na velikost kraja in ostale gospodarske in geografske dejavnike imajo več udeležbe tiste prireditve, ki ponujajo bolj raznoliko in razgibano tekmovalno in družabno srečanje.

Dolenjski tekaški pokal je bil oglaševan na televizijah: TV Slovenija 1 (obvestila), TV Vaš Kanal Novo mesto, TV R-kanal Ribnica, v časopisih: Dolenjski list, Ekipa, Sportske novice, Polet, na Teletekstovi strani 365-366 (TV Slo), na radiu Studio D, internetnih straneh Društva Marathon (<http://www.drustvo-rtp-marathon-nm.si>), Olimpijskega komiteja Slovenije (<http://www.olympic.si>) ter v drugih občinskih in lokalnih medijih.«

Iz leta 2003 ni dostopne tabele, je pa iz priloženega zapisa mogoče razbrati, da se je število prireditev povečalo na 14 (v letu 2002 jih je bilo 11), medtem ko je število aktivnih udeležencev naraslo na 198, kar je glede na prejšnje leto v povprečju za 34 udeležencev na prireditve več.

Spoštovani ljubitelji rekreacije!

Zopet se začelja sezona rekreacije na prostem. Tudi v letošnjem letu 2003 člani društva Marathon Novo mesto skupaj z organizatorji tekov po širši regiji pripravljamo Dolenjski tekaški pokal. Po dveh letih trdega dela se je v letošnje tekmovanje vključilo že 14 organizatorjev tekaških prireditev. Po lanskoletnih 11 prirediteljih in rekordnih udeležbah na tekih (povprečno je bilo vsaj 164 tekačev na tekmi) je bila zamisel o organiziranju tekaškega pokala potrjena kot prava. Te zvrsti zdravega načina življenja in gibanja v naravi se v današnjem času hitrega razvoja in posledic, ki jih vse to prinaša, vse bolj zavedamo.

Naš namen ni rezultat za vsako ceno, ampak druženje, sprostitev ter spoznavanje krajev, običajev in življenja na teh področjih. Namen prireditve je tudi predstavitev kraja in društev, ki na tem področju delujejo.

Novost v letošnjem letu je večji poudarek na pohodih, ki jih organizirajo določeni prireditelji. Tudi v letošnjem letu smo se povezali z OKS, ki preko Odbora športa za vse predstavlja tek pod znanim geslom Slovenija teče za zdravje.

Upamo, da bomo do zaključka letošnje akcije, ki bo oktobra v Bušehi vasi pri Cerkljah, medse vključili in s tem navdušili kar največ ljudi Dolenjske in ostalih.

Naj bo naš moto DOLENJSKA S SOSEDI TEČE IN HODI. Sponzorjem in ostalim se zahvaljujemo za pomoč in se priporočamo, da ostanejo in postanejo naši zvesti člani tudi v bodoče.

Tajnik društva Marathon:
Stane Lindič

Zmagovalci Dolenjskega pokala v tekih 2002:

Moški (absolutno):

1. VENCELJ Toni, TK Portovald
2. MOHAR Lojze, ŠD Lončar
3. RIJAVEC Aleš, ŠD Lončar

Ženske (absolutno):

1. LINDIČ Metka, DRTP Marathon NM
2. PUGELJ Anka, Velenje
3. KOTAR Hedvika, Trbovlje

Kategorije:

- do 19 let: PRAZNIK Jernej, DRTP Marathon
 20-29 let: MOHAR Lojze, ŠD Lončar
 30-39 let: VENCELJ Toni, TK Portovald
 40-49 let: ŽELEZNIKAR Jani, ŠD Kaval
 50-59 let: LEŠNIK Štefan, Ljubljana
 60 in več: BARTOL Ivan, Ljubljana

Kategorije:

- do 24 let: KASTELIC Petra, Ivančna Gorica
 25-39 let: OGOREVC Cvetka, Globoko
 40-49 let: LINDIČ Metka, DRTP Marathon NM
 50 in več: KOTAR Hedvika, Trbovlje

Dolenjski pokal v tekih 2001 (absolutno):

Moški (absolutno):

1. VENCELJ Toni, Šentvid pri Stični
2. LENDARO Robi, AK Sevnica
3. RIJAVEC Aleš, ŠD LONČAR

Ženske (absolutno):

1. LINDIČ Metka, DRTP Marathon NM
2. PUGELJ Anka, Velenje
3. NOVAK Alenka, DRTP Marathon NM

Slika 4. Uvodna stran predstavitvene knjižice Tekov Dolenjske 2003 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Na uvodni strani (Slika 4) je kratka analiza pretekle sezone, podana s strani tajnika Društva Marathon, spodaj pa so navedeni najboljši tekači in tekačice prejšnjega leta (2002).

Leto 2004

V letu 2004 je bilo v pokalno tekmovanje vključenih manj prireditev (12) kot leta 2003 (14), zato je bilo tudi skupno število udeležencev pokala manjše kot leto prej, skupaj 2127, kar je v povprečju 177 aktivnih udeležencev na prireditvi in manj kot leta 2003 (198).

Tabela 2. Kraji prireditev in število aktivnih udeležencev v letu 2004 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Kraj prireditve	Št. udeležencev	Udeleženci	Opombe
Gabrovka	184	Tek za odrasle, otroke, pohod	dež
Čatež ob Savi	190	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Lisca	155	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Šmarješke Toplice	347	Tek za odrasle, otroke, pohod	dež
Črnomelj	160	Tek za odrasle, otroke	/
Dolenja vas pri Ribnici	220	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Breg pri Kočevju	178	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Kostanjevica	196	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Šentvid pri Stični	147	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Kostel	111	Tek za odrasle, pohod	/
Gorjanci	101	Tek za odrasle, pohod	dež
Bušeča vas	138	Tek za odrasle, otroke, pohod	dež

Iz priložene Tabele 2 razberemo število športno dejavnih na prireditvah in dejavnosti, ki so potekale na prireditvi (tek, pohod, otroški teki). Na nekaterih prireditvah je na slabšo udeležbo vplivalo tudi vreme.

Leto 2005

V letu 2005 je v pokalnem tekmovanju sodelovalo 15 prireditev, kar je največje število prireditev do tedaj. Skupaj se je Tekov Dolenjske v letu 2005 udeležilo 2996 aktivnih udeležencev, v povprečju 199 na prireditvi, kar je največ do tedaj, več tudi kot leta 2003 (198 aktivnih udeležencev). Na vseh prireditvah je bil organiziran tudi pohod, kar je postala stalnica prireditev. Za sodelovanje v pokalu je bilo potrebno opraviti vsaj sedem prireditev (sedem udeležb na prireditvah). Temu pogoju je zadostilo 130 tekačev in tekačic ter 17 pohodnikov.

Tabela 3. Kraji prireditve in število aktivnih udeležencev v letu 2005 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Kraj prireditve	Št. udeležencev	Udeleženci	Opombe
Gabrovka	161	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Lisca	167	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Čatež ob Savi	142	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Šmarješke Toplice	324	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Mokronog	164	Tek za odrasle, otroke, pohod, invalidi	/
Črnomelj	220	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Semič	154	Tek za odrasle, otroke, pohod	prvič v pokalu
Dolenja vas pri Ribnici	316	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Dolenjske Toplice	155	Tek za odrasle, pohod	prvič v pokalu
Breg pri Kočevju	202	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Kostanjevica	283	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Šentvid pri Stični	169	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Kostel	158	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Gorjanci	119	Tek za odrasle, pohod	/
Bušeča vas	232	Tek za odrasle, otroke, pohod	/

Leta 2005 se je v Dolenjski tekaški pokal vključil tudi tek v Semiču in v Dolenjskih Toplicah (Vzpon na Bazo 20). Največ, kar 324 športno dejavnih udeležencev, se je zbralo v Šmarjeških Toplicah, kjer je bilo za vse tekače in pohodnike po končani prireditvi omogočeno tudi brezplačno kopanje v zunanjih bazenih Term Krka. Najmanj športno dejavnih (119) je bilo na prireditvi na Gorjancih, predvsem zaradi težavnosti proge (Tabela 3).

Leto 2006

Poročilo o tekih Dolenjske 2006 (vir: Arhiv Društva Marathon)

»Po uspešno končani šesti sezoni lahko ugotovimo, da smo z našo zamisljivo tudi letos uspeli. Ob trdem delu in veliki meri prostovoljne pomoči je dobil pokal pravo podobo. Uspela nam je promocija zdravega načina življenja z gibanjem v naravi za vse člane družine z različnimi zahtevnostnimi stopnjami. Ob povprečno deset-kilometrskih tekih organizatorji prireditve pripravijo tudi tek na krajših razdaljah za najmlajše in slabše pripravljene. Za tiste, ki jim tek zaradi takšnih ali drugačnih razlogov ne leži, se lahko udeležijo zanimivih organiziranih poučnih pohodov.

Letos je na skupno 19 prireditvah Dolenjske regije aktivno sodelovalo skoraj 4300 udeležencev, kar je povprečno 227 udeležencev na prireditve. Razveseljivo je, da se prireditve udeležuje vse več domačinov iz kraja, kjer poteka prireditve. Na teh je čutiti vse večji interes tako medijev kot lokalnih sponzorjev, ki podpirajo prireditve. Vse večja je tudi podpora in povezanost društev, tako da so ob teh organizirani tudi bogati kulturni programi. Domačini tako predstavijo kraj in način življenja.

Organizatorjem največ preglavic povzroča pridobivanje soglasij in dovoljenj za zaporo cest v času prireditve. Vseskozi smo odlično sodelovali tudi z Odborom športa za vse pri OKS. Vsi naši teki so bili vključeni v akcijo Slovenija teče.

Vreme v letošnjem letu nam je bilo naklonjeno, tako da smo z obiskom lahko več kot zadovoljni, saj smo povečali število udeležencev kljub petim regijskim pokalom, ki so v letošnjem letu potekali po Sloveniji. Zaključna prireditve je bila odlično ocenjena tako s strani udeležencev kakor po poročanju medijev.

Po pravilih pokala je kriterijem (najmanj 8 udeležb) zadostilo 147 udeležencev. Vsi so na koncu prejeli zaslužena priznanja in nagrade, najboljši pa tudi pokale.

Naše društvo je bilo kot nosilni organizator pokala vseskozi dejavno na različnih področjih. Skrbeli smo za najavo prireditve v medijih, hitro in učinkovito vnašali rezultate, objavljali podatke na spletni strani društva, usklajevali prireditve skupaj z organizatorji in jim nudili pomoč pri njihovi izvedbi, pomagali organizatorjem pri nabavi majic, pokalov, medalj in podobno. Ob našem velikem trudu in prostovoljnemu delu, ki je ocenjeno na več kot 1000 ur, smo pridobili sponzorje oziroma donatorje, ki so nam priskočili na pomoč tako finančno kot s praktičnimi nagradami. Vse nagrade smo preko sezone podelili z žrebanjem med vsemi udeleženci, na zaključni prireditvi pa smo najvztrajnejšim podelili tudi priznanja, pokale in simbolične nagrade.

S sponzorskimi oziroma donatorskimi sredstvi smo finančno pomagali tako organizatorjem posameznih prireditve (pri nabavi majic, pokalov, medalj) kakor pri kritju stroškov zaključne prireditve pokala. Prvič smo pridobili tudi pomoč v obliki brezplačnih napitkov za vse aktivne udeležence na prireditvah. Pri tem gre zahvala Mestni občini Novo mesto in Fundaciji za šport RS, brez katere bi bil letošnji pokal v rekreativnih tekih precej bolj skromen in manj opazen. Zapletenost pri pridobivanju sredstev predstavlja velik problem za društva, ki nimajo zaposlenih profesionalcev.«

(vir: Arhiv Društva Marathon)

Leto 2007

V letu 2007 se je v pokalno tekmovanje vključilo doslej največje število prireditev (20), skupno pa se je pokalnega tekmovanja udeležilo 4570 aktivnih udeležencev, v povprečju 228 na prireditev, kar je tudi največ do takrat (v 2006 je bilo povprečno 227 aktivnih udeležencev na prireditev). Za izpolnitev udeležbe v pokalu je bilo potrebno sodelovati na vsaj desetih prireditvah. Temu pogoju je zadostilo 124 tekačev in 8 pohodnikov, skupaj 132 aktivnih udeležencev.

Tabela 4. Kraji prireditev in število aktivnih udeležencev v letu 2007 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Kraj prireditve	Št. udeležencev	Udeleženci	Opombe
Novo mesto	553	Tek za odrasle, otroke, pohod	prvič v pokalu
Gabrovka	163	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Lisca	165	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Šmarješke Toplice	360	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Straža	322	Tek za odrasle, otroke, pohod	prvič v pokalu
Mokronog	223	Tek za odrasle, otroke, pohod, invalidi	/
Črnomelj	239	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Radeče	155	Tek za odrasle, otroke, pohod	prvič v pokalu
Semič	156	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Dolenja vas pri Ribnici	281	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Trebelno	172	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Dolenjske Toplice	141	Tek za odrasle, pohod	/
Loški potok	168	Tek za odrasle, pohod	prvič v pokalu
Šentjernej-Gorjanci	147	Tek za odrasle, pohod	prvič v pokalu
Breg pri Kočevju	192	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Kostanjevica	237	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Polževo - Kriška vas	249	Tek za odrasle, otroke, pohod	prvič v pokalu
Šentvid pri Stični	174	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Kostel	206	Tek za odrasle, otroke, pohod	/
Bušeča vas	267	Tek za odrasle, otroke, pohod	/

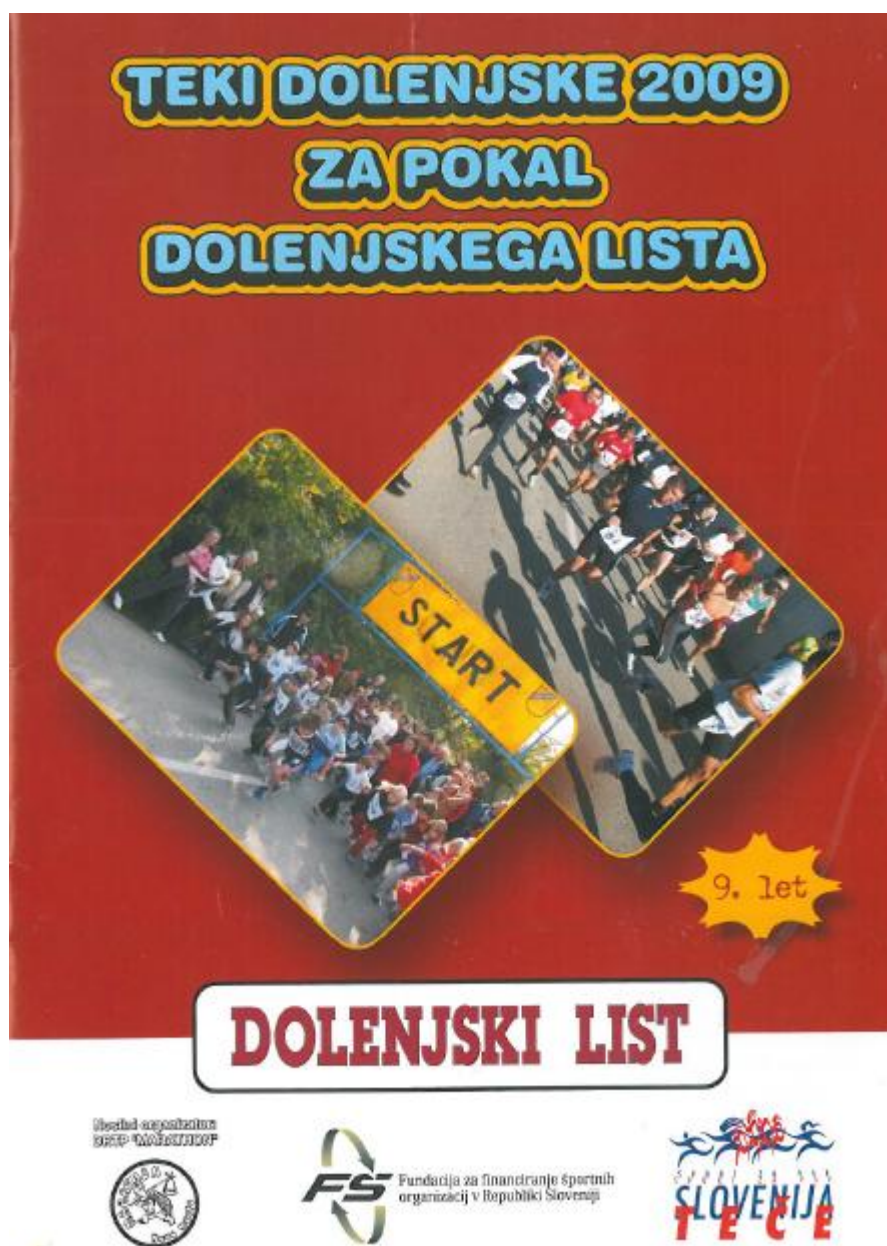
V pokalnem tekmovanju je prvič sodelovalo šest novih organizatorjev, tudi Novo mesto, v katerem je bilo največje število športno dejavnih udeležencev (553), ki so predstavljeni v Tabeli 4. Najmanj športno dejavnih (141) je bilo v Dolenjskih Toplicah, predvsem zaradi težavnosti proge, ki se ves čas vzpenja (Vzpon na Bazo 20).

Leto 2008

Iz leta 2008 žal nimamo dostopne statistike udeležencev po prireditvah, v arhivu Društva Marathon pa je mogoče najti, da je pokal (sodelovanje na vsaj 11 prireditvah) opravilo 129 aktivnih udeležencev, od tega 113 tekačev in tekačic ter 16 pohodnikov.

Leto 2009

Teke Dolenjske 2009 so v letu 2009 obsegali 22 prireditev, na katerih je bilo zabeleženih 5045 startov aktivnih udeležencev. Povprečno je bilo na posamezni prireditvi 229 udeležencev, medtem ko se je 958 udeležencev (214 žensk in 744 moških) udeležilo najmanj ene prireditve v sklopu pokalnega tekmovanja. Teki v Gabrovki, Podturnu pri Dolenjskih Toplicah in na Bregu pri Kočevju so šteli tudi za »Slovenski pokal«, ki ga koordinira Odbor športa za vse pri OKS. Vse prireditve so bile vključene tudi v akcijo »Slovenija teče«. Po pravilih pokala, ki ga vodi Društvo Marathon iz Novega mesta, je pokal opravilo 140 udeležencev, od tega 125 tekačev (23 žensk, 96 moških in 6 mlajših tekačev) ter 15 pohodnikov (8 žensk in 7 moških). Vseh 24 tekov sta opravila 2 tekača. Ekipno je imelo največ predstavnikov, ki so opravili pokal, Društvo Marathon, sledili so jim tekači iz DTP Trebnje in iz FIT Kluba Novo mesto (vir: Arhiv Društva Marathon).

Slika 5. Naslovnica predstavitvene knjižice iz leta 2009 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Na Sliki 5 je predstavljena naslovnica knjižice iz leta 2009. Med sponzorji je tudi Fundacija za šport, ki je podprla to pokalno tekmovanje.

KRONOLOGIJA DTP 2008

TEKI DOLENJSKE 2008 ZA POKAL DOLENJSKEGA LISTA – Dolenjski tekaški pokal – so v letu 2008 obsegali 24 prireditev na katerih je bilo 5169 nastopov. Povprečno je bilo na posamezni prireditvi 215 aktivnih udeležencev. 1258 udeležencev (329 žensk in 929 moških) se je udeležilo najmanj na eni prireditvi. Teki v Mokronogu, Semiču in Gradišču pri Šentvidu nad Stično so šteli tudi za »Slovenski pokal«, ki ga koordinira Odbor športa za vse pri OKS, vse prireditve pa so bile vključene tudi v akcijo »Slovenija teče«.

Po pravilih pokala, ki ga vodi Društvo Marathon iz Novega mesta, je pokal opravilo 129 udeležencev od tega 113 tekačev (22 žensk, 86 moških in 5 mlajših tekačev) in 16 pohodnikov (9 žensk in 7 moških). Vseh 24 tekov je opravilo 7 tekačev. Ekipno je bilo najuspešnejše Društvo MARATHON iz Novega mesta.

Zmagovalci v letu 2008:

Moški (absolutno):

1. KOBE Primož, FIT Klub Novo mesto
2. LENDARO Robert, AK Sevnica
3. POLOVIČ Janez, ŠD Kostanjevica
4. MENIČ Franci, AK Portovald Novo mesto
5. VIDMAR Bojan, DTP Trebnje

Ženske (absolutno):

1. GRIČAR Marta, AK Radeče
2. LUŽAR Magda, DTP Trebnje
3. HEDŽET Vesna, Semiški brkači
4. LINDIČ Metka, MARATHON Novo mesto
5. ZALETELJ Teja, MARATHON Novo mesto

Kategorije:

- do 19 let: ZUPET Borut, MARATHON N.m.
 20 do 29 let: BUČAR Marko, ŠD Kostanjevica
 30 do 34 let: POLOVIČ Janez, ŠD Kostanjevica
 35 do 39 let: LUŽAR Jože, DTP Trebnje
 40 do 44 let: SAJE Leopold, AK Portovald N.m.
 45 do 49 let: ŽNIDARŠIČ Zvone, MARATHON N.m.
 50 do 54 let: JARC Rado, DTP Trebnje
 55 do 59 let: LEŠNIK Štefan, Ljubljana
 60 do 64 let: NOVAK Alojzij, TŠD Kostel
 65 do 69 let: FAJFAR Franc, MARATHON N.m.
 70 let in več: SATLER Veno, AK Žalec

Kategorije:

- do 24 let: ZALETELJ Teja, MARATHON N.m.
 25 do 34 let: KOCJANČIČ Andreja, Žužemberk
 35 do 44 let: LUŽAR Magda, DTP Trebnje
 45 do 54 let: LINDIČ Metka, MARATHON N.m.
 55 let in več: ROGELJ Jožica, MARATHON N.m.

EKIPNA UVRSTITEV:

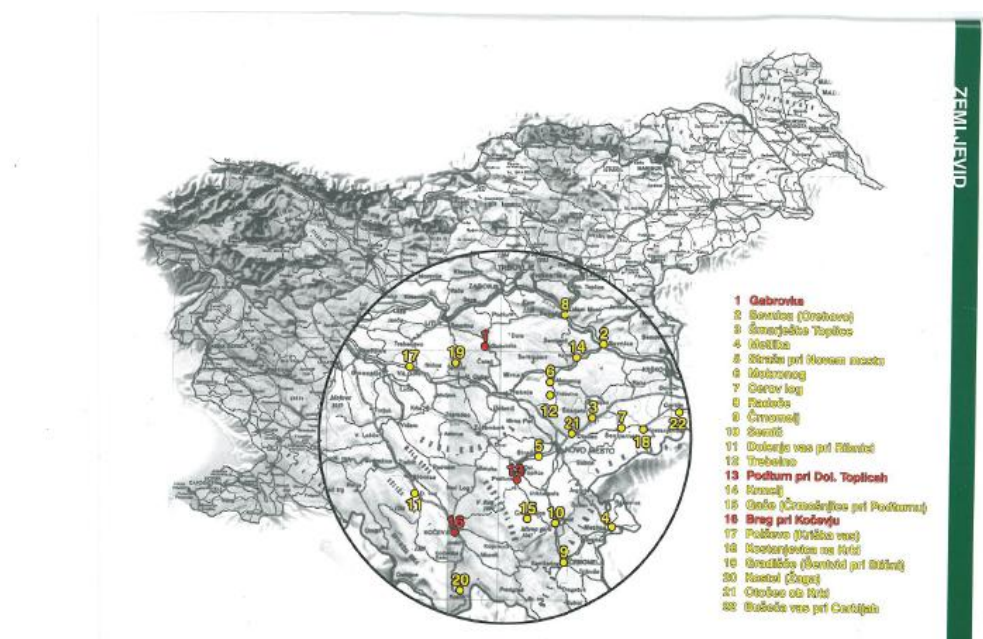
1. MARATHON Novo mesto
2. DTP Trebnje
3. FIT Klub Novo mesto

NAGRADE ZA ZAKLJUČEK TEKOV DOLENJSKE 2008 SO PRISPEVALI:

DANA – Milna, REVOZ – Novo mesto, DOM STAREJŠIH OBČANOV – Novo mesto, DOLENJSKI MUZEJ – Novo mesto, KRKA KOZMETIKA – Novo mesto, URARSTVO BUDNA ZDRAVKO – Novo mesto, GOSTILNA IN PICERIJA ŠELIGO – Trebnje, TOM – Mokronog, GOSTILNA ZLATA KAPLJA – Mokronog, AEROPAPIROTI – Krško, GOSTILNA IN PICERIJA ŠENTPETER – Otočec, PICERIJA ELDORADO – Novo mesto, PRAŽARNA TURK – Stopiče, METRONIK – Ljubljana, TRGOVINA TKALKA MALI SLATNIK – Tekstor Božena s.p., AMBI d.o.o. Smolenja vas, TIMI RENAULT – Smolenja vas, MIR – mesni center Novo mesto, GOSTILNA JAVORNIK – Rakovnik, VILA OTOČEC – Otočec, MEGA-MAR – Novo mesto, TRGOVINA SPAR – Bršljin, ILAR STANE s.p. – Novo mesto, HYPO ALPE ADRIA BANK – Novo mesto, NOVAK IZPUŠNI SISTEMI – Novo mesto, ZAVAROVALNICA TRIGLAV – Novo mesto

Slika 6. Uvodna stran predstavitvene knjižice iz leta 2009 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Na prvi strani predstavitvene knjižice iz leta 2009 je na Sliki 6 objavljena analiza pretekle sezone, skupaj z najboljšimi posamezniki po kategorijah in v absolutni razvrstitvi. V spodnjem delu so navedeni sponzorji, ki so prispevali nagrade za zaključno prireditev.

Slika 7. Zemljevid prireditev, ki so bile vključene v pokal leta 2009 (vir: Arhiv Društva Marathon)

Na Sliki 7 je predstavljen zemljevid krajev, v katerih potekajo športno rekreativne prireditve, ki so vključene v pokalno tekmovanje. Označene so s številkami v vrstnem redu glede na datum prireditve. Z rdečimi številkami so označene prireditve, ki so vključene v Slovenski tekaški pokal 2009, ki ga koordinira Olimpijski komite Slovenije.

Leto 2010

Teki Dolenjske so v letu 2010 obsegali 21 prireditev, na katerih je bilo zabeleženih 4078 nastopov. Povprečno je bilo na posamezni prireditvi 194 aktivnih udeležencev. Tek v Kostanjevici na Krki (zaključek pokala) je štel tudi za »Slovenski pokal«, ki ga koordinira Odbor športa za vse pri OKS, medtem ko so bile vse prireditve vključene v akcijo »Slovenija teče«. Po pravilih pokalnega tekmovanja je pogoje za udeležbo izpolnilo 127 udeležencev, od tega 119 tekačev (24 žensk, 85 moških in 10 mlajših tekačev) ter 8 pohodnikov. Vseh 21 tekov se je udeležilo 8 tekačev, vse pohode je opravil 1 udeleženec.

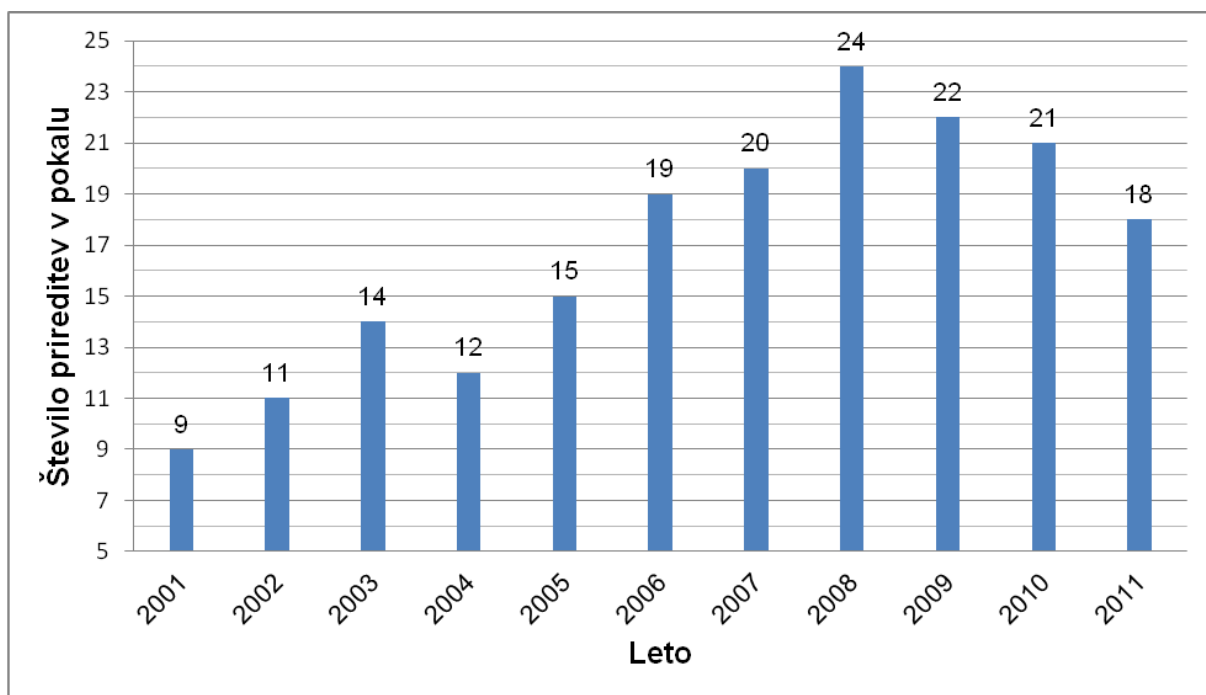
Leto 2011

Pokalno tekmovanje leta 2011 je štelo 18 prireditev, na katerih je bilo zabeleženih 3188 nastopov. Povprečno je bilo na posamezni prireditvi 177 aktivnih udeležencev. 866 udeležencev se je udeležilo najmanj ene prireditve. Po pravilih pokala je pogoje za sodelovanje izpolnilo 103 udeležencev (102 tekača, od tega 20 žensk in 74 moških in 8 mlajših tekačev) in 1 pohodnik. Vseh 18 tekov se je udeležilo 9 tekačev, vse pohode je opravil 1 udeleženec. Ekipno je bilo najuspešnejše Društvo Marathon iz Novega mesta.

Tabela 5. Statistika udeležbe na Tekih Dolenjske v letih 2001-2011 (vir: Arhiv Društva Marathon)

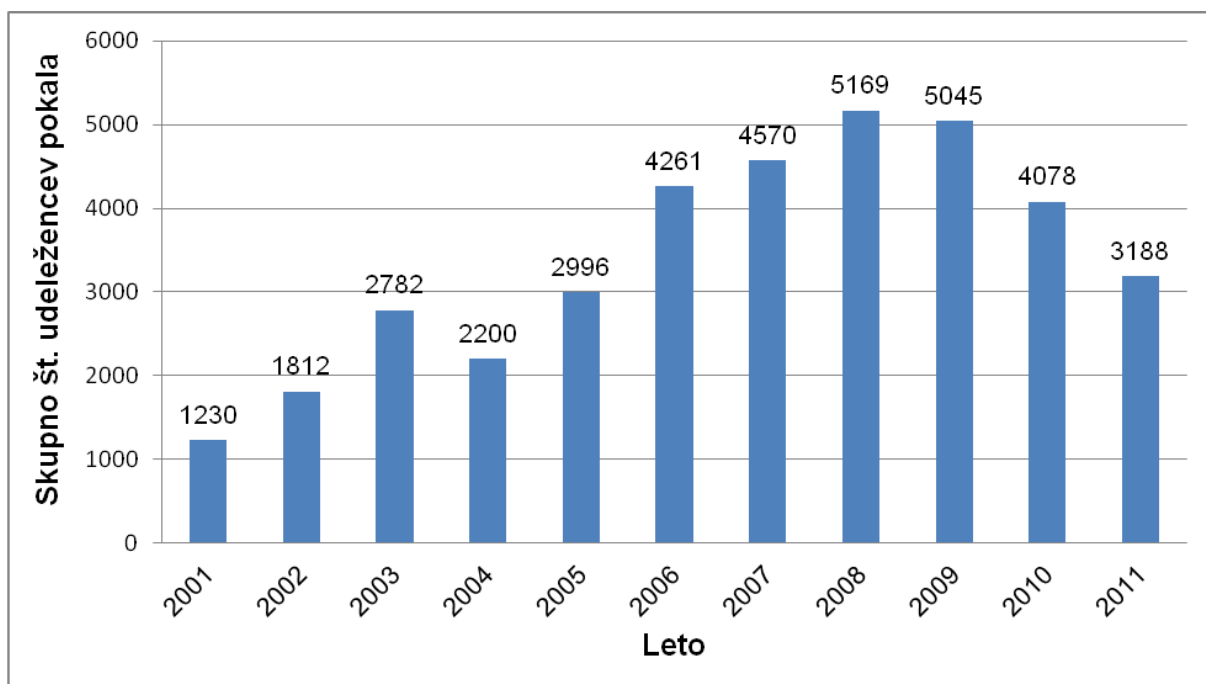
Leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Št. prireditev v pokalu	9	11	14	12	15	19	20	24	22	21	18
Skupno št. udeležencev pokala	1230	1812	2782	2200	2996	4261	4570	5169	5045	4078	3188
Povp. udeležencev na prireditvi	137	165	199	183	200	224	229	215	229	194	177
Št. tekačev, ki so opravili pokal			97	100	147	139	132	129	140	127	103
Udeležba na vseh tekih			7	9		10	9	7	2	9	10

Tabela 5 vsebuje naslednje podatke: naraščanje in padanje števila prireditev pokalnega tekmovanja, skupno število udeležencev, ki so v posameznem letu sodelovali na vseh prireditvah, povprečno število tekačev in pohodnikov na prireditvah in število udeležencev, ki so opravili pogoje sodelovanja v pokalu. V zadnji vrstici Tabele 5 so navedeni udeleženci, ki so sodelovali na vseh prireditvah, vključenih v pokalno tekmovanje v določenem letu. Za nekatera leta podatki niso bili dosegljivi.

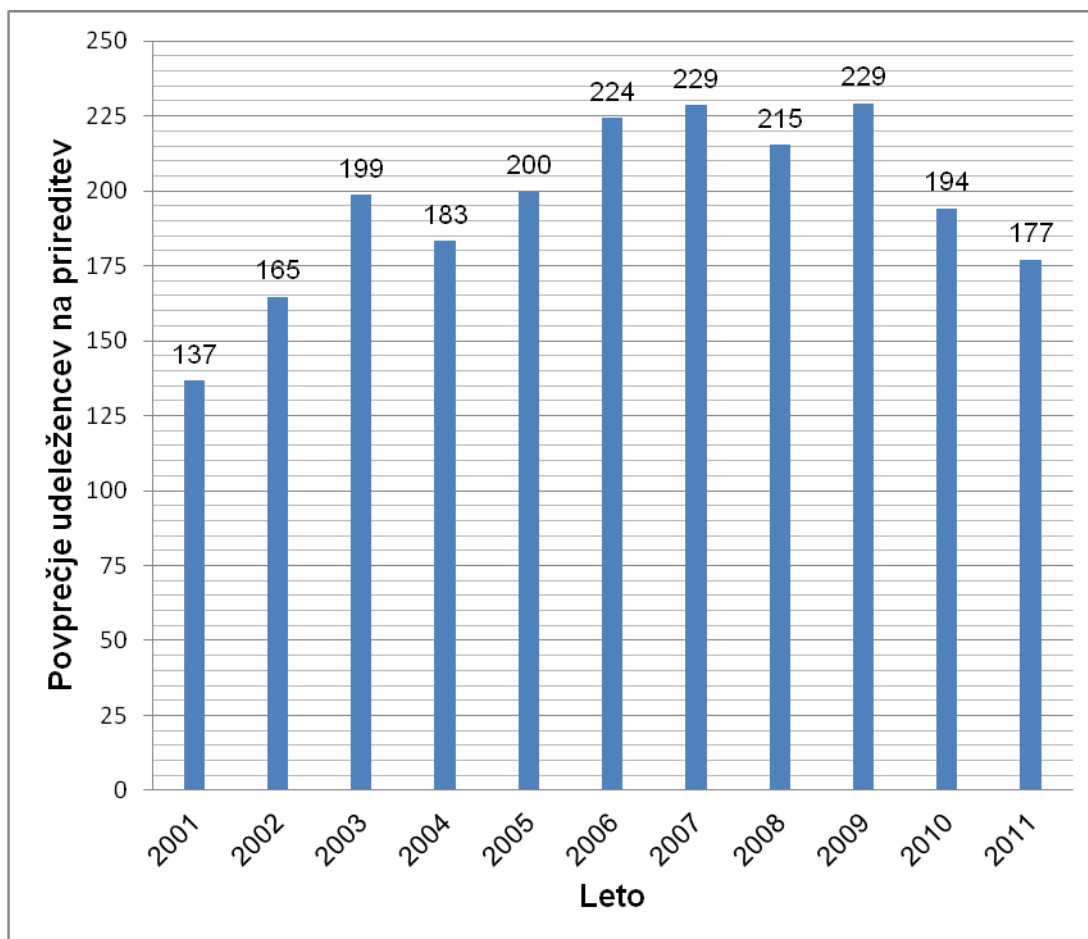
Slika 8. Število prireditev, ki so bile vključene v Teke Dolenjske po posameznem letu

Slika 8 prikazuje naraščanje števila prireditev, vključenih v Teke Dolenjske. Največ prireditev (24) je bilo vključenih v letu 2008, najmanj v letih 2001 in 2002.

Slika 9. Skupno število udeležencev na Tekih Dolenjske po posameznem letu

Grafična ponazoritev (Slika 9) skupnega števila udeležencev pokala je pogojena s številom prireditev, ki so v tistem letu sodelovale v Tekih Dolenjske. Najmanj jih je bilo v letih 2001 in 2002, ko je bilo tudi najmanj prireditev, največ v letu 2008, ko se je Tekov Dolenjske udeležilo skupno 5159 aktivnih udeležencev.

Slika 10. Povprečno število udeležencev na Tekih Dolenjske po posameznem letu

Slika 10 prikazuje povprečno število tekačev na prireditvi glede na posamezno leto. Najmanj udeležencev je sodelovalo v letih 2001 in 2002, največ pa med letoma 2005 in 2009, ko se teke in pohode obiskovalo preko 200 udeležencev na posamezno prireditvi. Največ (229) jih je bilo v letih 2007 in 2009. Zadnji dve leti se beleži upad, še posebej zadnje leto, 2011, ko je bilo povprečno na prireditvi le 177 udeležencev; manj jih je bilo le leta 2001 in 2002.

V zadnjem letu je Društvo Marathon začelo delovati tudi na družabnem omrežju, s pomočjo katerega preko organizacije Teki Dolenjske svoje uporabnike obvešča o novostih in spremembah v pokalu. Uporabniki so tovrstni pristop sprejeli z odobravanjem, saj jim na ta način lahko organizatorji najhitreje sporočijo morebitne

novosti in ostale informacije. V raziskavi, ki so jo opravili Filo, Funk in Hornby (2009), so raziskovali ravno pomen vpliva spletnih strani na udeležbo športnih turistov na prireditvah. V raziskavi so preverjali glavne motive, ki so jih potencialni udeleženci določene športne prireditve iskali preko internetnih strani. Preizkušanci so bili študentje športnega menedžmenta in turizma na Avstralski univerzi (54 preizkušancev). Najvišji dejavnik pri izbiri prireditve je bil datum in kraj prireditve, medtem ko sta bila najmanj pomembna dejavnika vreme in stroški potovanja.

Društvo Marathon je zadolženo, da po zadnji prireditvi v koledarskem letu pripravi podelitev nagrad in pokalov najboljšim in najvztrajnejšim tekačem in pohodnikom. Prav vsak, ki izpolni pogoj sodelovanja na prireditvi, dobi spominsko obeležje in praktično nagrado, ki jo prispevajo sponzorji in donatorji Tekov Dolenjske. V pripravo zaključne podelitve je vključenih veliko članov društva Marathon, tudi tisti, ki sicer preko leta nimajo zadolžitev pri organizaciji pokala. Med letom je v organizacijo in vodenje pokala vključenih manj ljudi, vendar je na vsaki prireditvi treba zagotoviti računalniško obdelavo rezultatov, najavo prireditve in objavo rezultatov po končani prireditvi, zagotoviti pomoč pri izpeljavi podelitve in izobesiti transparente sponzorjev ter zagotovitev mesta za njegovo predstavitev. Vsa omenjena dela so (z izjemo računalniške obdelave rezultatov) opravljena na prostovoljni bazi, kar pomeni, da nihče ne prejema nikakršnega nadomestila. Prostovoljno delo brez denarnega nadomestila je na Tekih Dolenjske ocenjeno na preko 20ur na posamezno prireditev, [kar vključuje sestanke pred, med in po sezoni, razgovore s sponzorji in donatorji, priprave na zadnjo prireditev ter podelitev nagrad in pokalov), kar mesečno znaša polovico delovnega časa polno zaposlenega človeka. Brez prostovoljnega dela mnoge organizacije ne bi preživele, zato je vsak član Društva Marathon pripravljen kadarkoli priskočiti na pomoč.

Namen društva je združevanje ljudi, ki zadovoljujejo svoje potrebe in interese v ciljih društva. Ena izmed temeljnih državljskih pravic, zapisana v Ustavi Republike Slovenije, je ravno pravica do organiziranosti ljudi v društvih. Zakon o društvih iz leta 1995 (nazadnje sprejet Zakon o društvih iz leta 2006 se v tem ne razlikuje) opredeljuje društvo kot prostovoljno, samostojno in neprofitno združenje fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v temeljnem aktu in v skladu s tem zakonom. Vsako društvo ima svoj statut, zapisana pravila in interne predpise, s katerimi natančno opredeljujejo svojo dejavnost in način delovanja. V Sloveniji je na dan 30.6.2013 registriranih 22.904 društev, od katerih je športnih društev po navedbah Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence skoraj ena tretjina (AJ PES, 2013).

Društvo Marathon se s svojim projektom Teki Dolenjske že vrsto let prijavlja na razpise za javna proračunska sredstva, ki jih podeljuje Fundacija za šport. Vendar razpis Fundacije za šport v osnovi ni namenjen posameznim društvom, prav tako ne posameznim dogodkom. Za Društvo Marathon bi bilo lažje, v kolikor bi bilo vključeno

v Športno zvezo, ki lahko (s predstavitvijo dejavnosti posameznih društev) prijavi obsežen program in tako lažje kandidira za sredstva, ki bi jih nato po vrednostnem ključu posameznih projektov razdelila med društva pod svojim okriljem. Društvo Marathon je s projektom Teki Dolenjske sicer trikrat uspelo neposredno in samostojno pridobiti sredstva na razpisu Fundacije za šport. Sistem njihovega financiranja temelji na predstavitvi proračuna, pri katerem zaprosena sredstva Fundacije za šport ne smejo presegati 50 odstotkov sredstev celotnega programa. Sicer so glavni vir financiranja tako društva kot projekta Teki Dolenjske zasebna sredstva, višina katerih je odvisna od sposobnosti članov pri predstavljanju projekta širšim lokalnim gospodarskim družbam.

Nacionalni program športa je bil v Sloveniji prvič sprejet leta 2000 za obdobje desetih let. Leta 2010 se je oblikoval nov desetletni program s smernicami za obdobje 2011-2020. Z nacionalnim programom športa država soustvarja pogoje za razvoj športa kot pomembnega dejavnika razvoja posameznika in družbe. Opredeljuje javni interes, ki ga udeležajo nosilci in izvajalci slovenskega športa. Iz osnutka predloga zadnjega nacionalnega programa športa lahko izvlečemo nekaj zanimivih podatkov, ki analizirajo preteklo obdobje (deset let) stanja slovenskega športa. Med drugim je zanimiv podatek o povprečni letni porabi gospodinjstva za šport, ki znaša 496 evrov. Tako lahko dobimo konkreten podatek, do kakšne mere lahko pri športnem projektu oziroma ponudbi (predvsem preko startnine kot glavnem viru prihodka na Tekih Dolenjske), predvidimo porast ali upad števila aktivnih udeležencev. Nacionalni program športa ima cilje, med katerimi so v našem primeru pomembni predvsem:

- Povečanje deleža športno dejavnih odraslih prebivalcev Slovenije za 5 odstotkov.
- Povečanje deleža redno športno dejavnih odraslih prebivalcev Slovenije za 5 odstotkov.
- Povečanje deleža športno dejavnih prebivalcev v strokovno vodenih programih za 3 odstotke.
- Povečanje deleža vsakodnevno športno dejavnih otrok in mladine za 20 odstotkov.

Športna rekreacija je v Nacionalnem programu športa opredeljena kot smiselno nadaljevanje obvezne in prostočasne športne vzgoje. Z redno, kakovostno strukturirano in ustrezno intenzivno športno rekreacijo se zmanjšuje obolevnost in smrtnost, poleg tega se neposredno zmanjšuje telesna teža. Priporočljivo je zlasti družinsko ukvarjanje s športom, vse pomembnejši del športne rekreacije je [zaradi demografskih gibanj] tudi šport starostnikov. Uresničevanje strateških ciljev na področju rekreacije je udeleženo preko naslednjih ukrepov:

- Povečanje dostopnosti do kakovostne športne rekreacije

- Ozaveščenost vsakega posameznika o pomenu športne dejavnosti za lastno zdravje v najširšem pomenu besede

Program športne rekreacije (Nacionalni program športa v republiki Sloveniji, 2010) nakazuje smernice razvoja športa v naslednjih desetih letih. Z vidika Tekov Dolenjske, na katerem že sedaj po demografski raziskavi, ki opredeljuje tudi socialno stratifikacijo anketirancev, sodelujejo večinoma starejše populacije, to pomeni, da se bo ta trend obdržal oziroma še krepil. Ker je namen Tekov Dolenjske, da se projekta udeležuje čim več družin, se s povečanjem števila športno dejavnih v starostnem razredu med 35 in 45 let, lahko poveča tudi število otrok in mladostnikov, ki prihajajo na prireditve s starši.

Povečanje dostopnosti do kakovostne športne rekreacije naj bi se izvajala preko sofinanciranja zaposlovanja ustrezno izobraženega strokovnega kadra in preko sofinanciranja uporabe športnih objektov in površin za ciljne športnorekreativne programe (ciljno skupino določajo spol, starost, posebne potrebe, raven znanja, pripravljenost, stopnja motiviranost in podobno). Ozaveščenost posameznika o pomenu športne dejavnosti za lastno zdravje in dobro počutje pa naj bi se izvajalo preko razvoja športnih programov za krepitev zdravja in dobrega počutja različnih ciljnih skupin (Nacionalni program športa v republiki Sloveniji, 2010).

Tek je v Sloveniji vse bolj priljubljena oblika športne rekreacije. Po zadnjih podatkih se s tekom v naravi v Sloveniji ukvarja 11,7 odstotkov Slovencev (Pori in Sila, 2010). Nekateri teki so regijsko povezani v skupne pokale, primer: Primorski, Štajerski in Notranjski. Tudi na Dolenjskem poteka rekreativni pokal v tekih že od leta 2000. To je dovolj dolga doba, da se lahko opredelijo prvi zaključki in preverijo želje aktivnih udeležencev. Glavni problem organizatorjev prireditev je, kako privabiti čim večje število udeležencev v svoj kraj, na svojo tekaško prireditev. Ob tem so omejeni z geografsko lego svojega kraja ter njegovo turistično ponudbo. Vseeno pa ostaja (in obstaja) dovolj načinov, s katerimi se lahko v kraj privabi celotne družine, tudi tiste, ki se s tekom ali pohodom ne ukvarjajo.

Namen diplomske naloge je ugotoviti mnenja tekačev o tekaških prireditvah na Tekih dolenjske. Zanimalo nas je, ali se mnenja razlikujejo glede na spol, in kateri so tisti dejavniki, ki tekače spodbudijo k pogostejši udeležbi na tekaških prireditvah.

1.2. Cilji in hipoteze

Glavni cilj naloge je ugotoviti mnenja tekačev o tekaških prireditvah, ki potekajo v sklopu Tekov Dolenjske. Zanimale so nas ocene posameznih dejavnikov na prireditvah ter njihova pomembnost glede na spol udeležencev. Zanimale so nas tudi športne navade udeležencev Tekov Dolenjske; koliko časa namenijo rekreaciji, kako pogosto se ukvarjajo s športom ter kako pogosto se udeležujejo športnih prireditev. Poznavanje njihovih navad ter ocenjevanje posameznih dejavnikov s strani udeležencev športne prireditev naj bi bilo v veliko pomoč organizatorjem posameznih prireditev pri ustvarjanju in snovanju vsebine njihove športne prireditve.

1.2.1 Cilji

- Ugotoviti socialne značilnosti vzorca, ki se udeležuje Tekov Dolenjske.
- Ugotoviti športne navade in pogostost ukvarjanja s športom udeležencev Tekov Dolenjske.
- Ugotoviti pomembnost izbranih dejavnikov na športno rekreativni prireditvi in razlike med spoloma.
- Ugotoviti razlike med spoloma v pomembnosti izbranih dejavnikov, ki opisujejo športno rekreativno prireditev.
- Ugotoviti, ali se udeleženci Tekov Dolenjske prireditev udeležujejo skupaj z družino ter navesti razloge za morebitno neudeležbo družine oziroma njihovih članov.

1.2.2. Hipoteze

H1: Udeleženci Tekov Dolenjske so aktivni več kot trikrat tedensko in se udeležijo le prireditev, ki so odmevne v širšem okolju (temu dejavniku bo več kot polovico udeležencev dalo oceno vsaj 4).

H2: Razlike med spoloma se kažejo v pomembnosti izbranih dejavnikov na posamezni prireditvi.

H3: Razlog za neudeležbo celotne družine na Tekih Dolenjske so previsoki stroški startnine.

2. METODE DE LA

2.1. Preizkušanci

V vzorec anketirancev so bile naključno izbrane osebe moškega in ženskega spola, ki sodelujejo na rekreativno tekaških prireditvah Tekov Dolenjske. Izbrali smo vzorec v obsegu 70 oseb, kar ob predpostavki, da povprečno na eni prireditvi v sklopu Tekov Dolenjske sodeluje okoli 130 udeležencev, predstavlja več kot 50 odstotkov ciljne publike. Predvsem pri ženskah, kjer je udeležba le redkokdaj presega 30 tekačic, je bilo potrebno podatke zbrati na treh prireditvah. Pri tem smo bili pozorni, da je vprašalnik vsaka oseba izpolnila le enkrat, ter da je vprašalnik izpolnil le eden od članov družine (tam, kjer je na prireditvi sodelovalo več članov iste družine). Med anketiranci je bilo 37 predstavnikov moškega spola (52,9 odstotkov) in 33 predstavnic ženskega spola (47,1 odstotkov). Povprečna starost vseh anketirancev je bila $39,8 \pm 1,0$ let, pri čemer razlike med moškimi in ženskimi anketiranci v starosti skorajda ni bilo, saj je povprečna starost moških anketirancev znašala 40,0 let in ženskih pa 39,6 let). Glede na izobrazbo jih 1,4 odstotka nima zaključene osnovne šole, 1,4 odstotka jih ima dokončano osnovno šolo, 17,1 odstotka jih ima zaključeno 2-3 letno poklicno šolo, 31,4 odstotka jih ima opravljeno splošno gimnazijo, poklicno gimnazijo ali strokovno štiriletno šolo, 5,7 odstotka jih ima dokončano 2-letno višjo šolo, 38,6 odstotka jih ima dokončano visoko šolo, fakulteto ali akademijo, medtem ko ima 5,4 odstotka anketirancev pa ima magisterij ali doktorat.

Tabela 6. Sestava odgovorov, ločenih po spolu, s katerimi opišemo socialno stratifikacijo udeležencev Tekov Dolenjske

	Spol	Št. odgovorov	Aritmetična sredina	Standardni odklon
starost	moški	37	40,00	15,84
	ženski	32	39,59	12,88
končana izobrazba	moški	37	4,41	1,32
	ženski	33	5,06	1,34
družinski status	moški	37	3,16	1,76
	ženski	32	4,06	1,58

Priložena Tabela 6 nam prikazuje vzorec anketirancev, ločenih po spolu, njihovo povprečno izobrazbo in družinski status.

Tabela 7. Družinski status anketirancev

		Št. odgovorov	Odstotek	Veljaven odstotek
Odgovor	živim s starši	19	27,14	27,54
	živim sam	8	11,43	11,59
	družina brez otrok	6	8,57	8,70
	družina z otroki	36	51,43	52,17
	skupaj	69	98,57	100,00
Brez odgovora	neznano	1	1,43	
Skupaj		70	100	

Legenda: Veljaven odstotek - odstotek izračunan med danimi odgovori

Zaradi nadaljnega raziskovanja glede ukvarjanja celotne družine z rekreacijo in obiskovanjem športno rekreativnih prireditev, smo Tabelo 7 z družinskim statusom analizirali posebej. Glede na družinski status je največ anketirancev odgovorilo, da imajo družine z otroki (51,4 odstotka), s starši živi 27,1 odstotka anketiranih, samih je 11,4 odstotka anketirancev, partnerjev brez otrok pa je 8,6 odstotka.

2.2. Pripomočki

Pripomoček v raziskavi je predstavljal anketni vprašalnik, sestavljen iz devetih vprašanj. Sodelovanje je bilo prostovoljno in anonimno, anketni vprašalnik pa je obsegal vprašanja glede izobrazbe, družinskega statusa, pogostosti ukvarjanja s športom, pomembnost predlaganih postavk na posamezni prireditvi ter vprašanje o vključenosti celotne družine oziroma ostalih družinskih članov v aktivnosti na posamezni prireditvi. V prvem sklopu vprašanj smo spraševali o socialni stratifikaciji udeležencev, v drugem sklopu so bila vprašanja o športnih navadah. V nadaljevanju smo s pet-stopenjsko lestvico preverjali pomembnosti izbranih dejavnikov na posamezni prireditvi, pri čemer je odgovor 1 predstavljal povsem nepomemben dejavnik, odgovor 5 zelo pomemben dejavnik.

2.3. Postopek

Anketiranje je bilo izvedeno na treh športno rekreativnih prireditvah v sklopu Tekov Dolenjske. Sodelovanje anketirancev je bilo prostovoljno in anonimno, ob čemer je vsak lahko vprašalnik izpolnil le enkrat (četudi je bilo anketiranje izvedeno na treh

prireditvah). Podatke o starosti anketirancev po spolu in izmerjenih telesnih značilnostih smo beležili, urejali in obdelali s pomočjo programa Microsoft Excel in s programom za statistično obdelavo podatkov SPSS. Za vsak odgovor so bile izračunane srednje vrednosti, ločene po spolu (za ugotavljanje razlik med spoloma). Pri športnih navadah športno dejavnih udeležencev Tekov Dolenjske smo uporabili t-test (za neodvisne spremenljivke) za ugotavljanje razlik med spoloma. Pri izbranih dejavnikih na posamezni prireditvi pa smo uporabili H_i^2 test (χ^2) v programu SPSS. Rezultati so predstavljeni v obliki tabel. Vse hipoteze smo preverjali na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja ($p=0,05$).

3. REZULTATI

3.1. Športne navade anketirancev

Med anketnimi vprašanji so bila štiri vprašanja o športni dejavnosti vprašanih. S tem smo želeli raziskati, kakšne športne navade imajo udeleženci Tekov Dolenjske in koliko se ukvarjajo s športom v prostem času.

Tabela 8. Ponazoritev odgovorov anketirancev po spolu, o športnih navadah udeležencev Tekov Dolenjske

	spol	Število odgovorov	Aritmetična sredina	Standardni Odklon	Sig.
pogostost ukvarjanja s športom	moški	37	5,59	0,90	0,11
	ženski	33	5,27	0,76	
Koliko ur na teden se ukvarjate s športom?	moški	37	8,24	4,92	0,00
	ženski	33	5,00	2,95	
Koliko tekaških prireditev obiščete na leto?	moški	37	15,54	9,67	0,30
	ženski	33	13,15	9,56	
Koliko km pretečete na mesec?	moški	36	134,44	88,49	0,09
	ženski	33	101,67	68,21	
Kakšen je vaš najboljši čas na 10 km?	moški	36	41,36	6,80	0,00
	ženski	30	49,57	6,78	

Legenda: Sig. – statistična značilnost t testa

V Tabeli 8 smo predstavili razlike po spolu glede športnih navad udeležencev Tekov Dolenjske. Na vprašanje, kako pogosto se ukvarjajo s športom – športno rekreacijo v prostem času, se ob dejstvu, da je bila anketa opravljena med aktivnimi udeleženci, nihče ni odločil za odgovor, da se *s športom ne ukvarja*, prav tako ni niti enega odgovora prejela možnost *1-krat do nekajkrat letno*. Največ vprašanih je odgovorilo *2 do 3 krat tedensko* (44,3 odstotka). Anketiranci v povprečju porabijo za šport 6,7 ure na teden. Pri tem vprašanju smo zabeležili statistično razliko med spoloma ($p < 0,00$). V povprečju se anketiranci udeležijo 14,4 tekaške prireditve na leto, pretečejo pa 118,8 kilometra na mesec. Spraševali smo jih tudi o najboljšem rezultatu na progi, dolgi 10 kilometrov, za katero porabijo povprečno 45,1 minuto, pri čemer je tudi statistična razlika med spoloma največja ($p < 0,00$), saj moški predstavniki v povprečju porabijo 41,4 minute (41 minut in 24 sekund) za 10km progo, ženske predstavnice pa za enako razdaljo v povprečju porabijo 49,6 minute (49 minut in 36 sekund).

3.2. Pomembnost izbranih dejavnikov za obisk posamezne prireditve Tekov Dolenjske med aktivnimi udeleženci

Sklop izbranih dejavnikov, ki se najpogosteje pojavljajo na rekreativno tekaških prireditvah, so lahko anketiranci ocenili s pet stopenjsko lestvico, kjer je 1 popolnoma nepomemben dejavnik in 5 zelo pomemben dejavnik. V tabeli 9 so izbrani dejavniki ocenjeni ne glede na spol, v tabeli 10 pa so izbrani dejavniki ločeni po spolu.

Tabela 9. Pomembnost izbranih dejavnikov na posamezni prireditvi

	Število odgovorov	Aritmetična sredina	Mediana	Standardni Odklon	Min.	Max.
odmevnost prireditve v širšem okolju	70	2,94	3,00	1,32	1	5
zanimiva trasa proge	69	3,88	4,00	1,05	1	5
pester spremljevalni program organizatorja	70	3,31	3,00	1,12	1	5
možnost otroškega varstva	67	2,21	2,00	1,35	1	5
prijaznost domačinov	70	3,89	4,00	1,02	1	5
nizka startnina	69	3,54	4,00	1,18	1	5
bogat denarni sklad za tekmovalce	69	2,71	3,00	1,27	1	5
dobro označena proga	70	4,21	4,00	0,93	1	5
možnost preoblačilnic, garderobe	70	3,26	3,00	1,28	1	5
hitri in pravilni rezultati tekmovanja	69	3,80	4,00	1,05	1	5
kilometerske označbe na progi	68	3,88	4,00	1,15	1	5
okrepčevalnice na progi čim bolj ravninska trasa proge	70	4,10	4,00	0,76	2	5
topel obrok v ponudbi organizatorja	69	3,43	4,00	1,08	1	5
obrok za vegetarijance v ponudbi organizatorja	69	2,30	2,00	1,31	1	5
žrebanje praktičnih nagrad	70	2,66	3,00	1,15	1	5
spominska majica, brisača	69	3,32	4,00	1,30	1	5
ogled znamenitosti kraja	70	2,56	3,00	1,15	1	5
več dolžin tekaških razdalj na prireditvi	69	3,19	3,00	1,23	1	5
medalje in pokali za najboljše	69	3,70	4,00	1,26	1	5

Med dvajsetimi izbranimi dejavniki (v Tabeli 9) sta najvišjo oceno (več kot 4) prejela *dobro označena proga* (4,21) in *okrepčevalnice na progi* (4,10). Za najmanj pomemben dejavnik so udeleženci izbrali *možnost otroškega varstva* (2,21) in *obrok za vegetarijance v ponudbi organizatorja* (2,30).

Tabela 10. Razlike izbranih dejavnikov glede na spol

	spol	Število odgovorov	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Hi ²
odmevnost prireditve v širšem okolju	moški	37	3,00	1,29	0,56
	ženski	33	2,88	1,36	
zanimiva trasa proge	moški	37	3,76	1,04	0,21
	ženski	32	4,03	1,06	
pester spremljevalni program	moški	37	3,30	1,10	0,42
	ženski	33	3,33	1,16	
možnost otroškega varstva	moški	34	2,21	1,25	0,40
	ženski	33	2,21	1,47	
prijaznost domačinov	moški	37	3,81	1,05	0,38
	ženski	33	3,97	0,98	
nizka startnina	moški	36	3,39	1,34	0,26
	ženski	33	3,70	0,98	
bogat denarni sklad za tekmovalce	moški	36	2,47	1,21	0,15
	ženski	33	2,97	1,31	
dobro označena proga	moški	37	4,11	0,99	0,80
	ženski	33	4,33	0,85	
možnost preoblačilnic, garderobe	moški	37	3,19	1,24	0,44
	ženski	33	3,33	1,34	
hitri in pravilni rezultati tekmovanja	moški	37	3,78	1,03	0,59
	ženski	32	3,81	1,09	
kilometerske označbe na progi	moški	36	3,72	1,11	0,36
	ženski	32	4,06	1,19	
okrepčevalnice na progi	moški	37	4,00	0,78	0,26
	ženski	33	4,21	0,74	
čim bolj ravninska trasa proge	moški	36	2,75	1,18	0,16
	ženski	33	3,09	1,35	
topel obrok v ponudbi organizatorja	moški	36	3,28	1,16	0,24
	ženski	33	3,61	0,97	
obrok za vegetarijance v ponudbi	moški	36	2,14	1,15	0,43
	ženski	33	2,48	1,46	
žrebanje praktičnih nagrad	moški	37	2,54	1,17	0,62
	ženski	33	2,79	1,14	
spominska majica, brisača	moški	37	3,27	1,37	0,87
	ženski	32	3,38	1,24	
ogled znamenitosti kraja	moški	37	2,51	1,22	0,26
	ženski	33	2,61	1,09	
več dolžin tekaških razdalj	moški	36	3,00	1,31	0,62
	ženski	33	3,39	1,12	
medalje in pokali za najboljše	moški	36	3,56	1,38	0,17
	ženski	33	3,85	1,12	

Legenda: Hi² – statistični test za ugotavljanje razlik med spoloma

V Tabeli 10 so prikazane ocene po spolu za izbrane dejavnike. Statistično razliko odgovorov med spoloma smo preverjali s Hi² testom v programu SPSS. Najmanjša statistična razlika je glede dejavnika *bogat denarni sklad za tekmovalce*, ki so ga

ženske ocenile z 2,97 in moški z 2,47. Ta odgovor ima tudi statistično najmanjšo razliko ($p < 0,11$). Večja razlika je še v ocenah odgovorov *več dolžin tekaških razdalj na prireditvah* (ženske 3,39 in moški 3,00), *obrok za vegetarijance v ponudbi organizatorja* (ženske 2,48 in moški 2,14), *kilometerske označbe na progi* (ženske 4,06 in moški 3,72) in *čim bolj ravninska trasa proge* (ženske 3,09 in moški 2,75). Odgovor *možnost otroškega varstva* je presenetljivo najnižje ocenjen dejavnik med pri obeh spolih, ocenjen z 2,21. To kaže tudi na to, da prireditve v sklopu Tekov Dolenjske športni udeleženci jemljejo kot osebno rekreacijo, in če bi imeli možnost otroškega varstva, tega ne bi izkoristili. Zato tudi rezultati nadaljnjega vprašanja o aktivnosti družine na Tekih Dolenjske niso presenetljivi (Tabela 12).

Tabela 11. Odmevnost prireditve v širšem okolju

	Število odgovorov	Odstotek	Veljaven odstotek
sploh ni pomembno	14	20,00	20,00
ni pomembno	10	14,29	14,29
delno pomembno	22	31,43	31,43
pomembno	14	20,00	20,00
zelo pomembno	10	14,29	14,29
Skupaj	70	100,00	100,00

Legenda: Veljaven odstotek- odstotek izračunan med podanimi odgovori

V Tabelah 10 in 11 smo želeli preveriti našo hipotezo, da se udeleženci Tekov Dolenjske udeležujejo le prireditvev, ki so odmevne v širšem okolju. Največ udeležencev je izbralo odgovor *delno pomembno* (31,43 odstotkov).

3.3. Aktivnost družine na Tekih Dolenjske

Z zadnjima dvema vprašanjema (Tabeli 12 in 13) smo želeli preveriti, koliko članov družine se udeležuje prireditvev, na katerih je poleg teka za odrasle organiziran tudi tek za otroke in pohod.

Tabela 12. Aktivnost celotne družine na Tekih Dolenjske

Možnost odgovora	Št. odgovorov	Odstotek	Veljaven odstotek
da	35	50,72	50,72
ne	34	49,28	49,28
Skupaj	69	100,00	100,00

Legenda: Veljaven odstotek - Odstotek izračunan med podanimi odgovori

Enakomerno porazdeljeni odgovori z DA in NE nam povedo, da vsaj 50 odstotkov udeležence na prireditvah sodeluje z ostalimi družinskimi člani. Vsi, ki so odgovorili z NE, se prireditvev ne udeležujejo z ostalimi družinskimi člani. Ti so izpolnili še vprašanje, ki se je navezovalo na razloge za neudeležbo ostalih družinskih članov.

Tabela 13. Razlogi za neudeležbo družinskih članov

Možnost odgovora	Št. odgovorov	Odstotek	Veljaven odstotek
Ostali člani se ne ukvarjajo s športom.	17	24,29	56,67
Za tiste, ki ne tečejo, ni pohodov.	1	1,43	3,33
Ni otroškega varstva, animacije za otroke.	1	1,43	3,33
Ni možnosti ogleda kake znamenitosti, izleta.	2	2,86	6,67
Drugo	9	12,86	30,00
Skupaj odgovorilo	30	42,86	100,00
Manjkajoči odgovori	40	57,14	
Skupaj	70	100,00	

Legenda: Veljaven odstotek - odstotek izračunan med podanimi odgovori

Med sedmimi možnimi odgovori dva odgovora nista prejela nobenega glasu, in sicer; *za otroke ni primernih dolžin proge in startnina je preveliko finančno breme / ni družinskih popustov*. Med ostalimi odgovori (glej Tabela 13) je največ anketirancev navedlo, da se *ostali člani ne ukvarjajo s športom* (24,3 odstotka). Trije možni odgovori so se navezovali na izbrane dejavnike, ki smo jih ocenjevali s pet-stopenjsko lestvico. Glede na rezultate so tu bili pričakovani odgovori, možnost *drugo* pa je izbralo 12,9 odstotka anketirancev. Med temi odgovori so bili:

- Otroci / družina so dovolj stari in jih ne obremenjujem s svojimi aktivnostmi. (6 odgovorov)
- Nimam otrok ali družine. (3 odgovori)

4. RAZPRAVA

4.1. Socialne značilnosti

O športnih navadah Slovencev je bilo objavljenih že kar nekaj raziskav, s pomočjo katerih smo lahko primerjali rezultate anketirancev na Tekih Dolenjske. Pri socialnih značilnostih smo ugotovili, da se športno rekreativnih prireditvev v veliki meri (51,4 odstotka) udeležujejo družine z otroki, kar je eden bistvenih ciljev tega projekta, ki želi ponuditi možnost aktivnosti za vso družino. Povprečna starost vprašanih je bila tako pri moških kot pri ženskah okoli 40 let, ženske pa imajo v povprečju višjo

izobrazbo kot moški. Ženske v naši raziskavi so imele tudi večji delež družin (ocena 4,06), kot moški predstavniki (ocena 3,16). Udeleženci so se najpogosteje odločali za odgovore sam (ocena 3), družina brez otrok (ocena 4) in družina z otroki (ocena 5).

Doupona Topič (2008) je raziskovala vpliv socialne stratifikacije na značilnosti športno rekreativne dejavnosti v Sloveniji. V strnjeni obliki so socialne razlike naslednje: s športom se ukvarja več moških kot žensk, športna dejavnost je obratno sorazmerna s starostjo (višja starost, nižja športna aktivnost). Ljudje z višjim socialno ekonomskim statusom se več ukvarjajo s športom, ljudje ki prebivajo v mestih, so bolj športno dejavni od ljudi, ki živijo v vaških okoljih. Zanimivo je ukvarjanje po starostnih razredih; v razredu od 15 do 24 let se velik delež ukvarja s športom tekmovalno, največ tudi redno, a neorganizirano. Neaktivnih je 13,7 odstotkov vprašanih v tem starostnem obdobju. Delež neaktivnih se s starostjo povečuje in pri starejših od 65 let dosega kar 66,9 odstotka vprašanih.

V naši raziskavi so bili v anketi zajeti rekreativci, stari med 15 in 69 let, pri čemer je večji delež anketirancev starih med 30 in 50 let. Kot še ugotavlja Doupona Topič (2008), se starejši ljudje spopadajo z mnogimi ovirami, predvsem z zdravstvenimi težavami in splošnim upadom gibalnih sposobnosti, s čimer si omejujejo in preprečujejo telesno dejavnost. Zanimivo je dejstvo, da je kar 56 odstotkov udeležencev z nižjo izobrazbo (osnovna šola) popolnoma nedejavnih. Največ redno dejavnih je v skupini najbolj izobraženih ljudi. V raziskavi je bilo ugotovljeno, da v Sloveniji interes družbe za šport narašča, da se še nikoli do sedaj s športom ni ukvarjalo toliko ljudi ter da so se stari vzorci športne dejavnosti, ki so potekali predvsem v okviru klubov, spremenili in razvili v raznovrstne oblike in načine športne dejavnosti.

4.2. Športna dejavnost

Med anketnimi vprašanji so bila tudi štiri vprašanja o športni dejavnosti vprašanih. S tem smo želeli raziskati, kakšne športne navade imajo udeleženci Tekov Dolenjske in koliko se ukvarjajo s športom v prostem času. Glede na rezultate splošne populacije, ki je bila opravljena in opisana v raziskavi (Sila, 2008), so rezultati anketirancev na Tekih Dolenjske (ob predpostavki, da se vsi, ki sodelujejo na Tekih Dolenjske, ukvarjajo s športom), podobni. Tako kot Sila (2008) ugotavlja, da je se največ Slovencev ukvarja s športom dva do trikrat tedensko (16,9 odstotka vprašanih), je pri manjšem vzorcu najbolj zastopan enak odgovor (v naši raziskavi 44,3 odstotka). Enako kot ugotavlja Sila (2008), pri tem odgovoru ni statistično značilnih razlik med spoloma. Tudi Hlača (2011) v svoji nalogi na precej večjem vzorcu športnih udeležencev ugotavlja, da se udeleženci tekaških prireditev v povprečju s športom

ukvarjajo 3,4 ure na teden. Rezultati športnih navad udeležencev so še posebej zanimivi, saj rezultati teka na 10 kilometrov pri moških in ženskah ter pogostost ukvarjanja s športom kažejo na to, da se pokalnega tekmovanja udeležujejo zares dobro pripravljene tekači in tekačice. Temu primerni so tudi podatki o številu pretečenih kilometrov mesečno, pri čemer so moški v povprečju pretekli 134,4 kilometra, ženske pa 101,7 kilometrov na mesec. Moški se v povprečju udeležijo vsaj dveh rekreativnih prireditev letno več kot ženske (moški 15,6 in ženske 13,2). Tudi na tem mestu je rezultat raziskave, ki jo je opravil Hlača (2011), podoben. Po njegovih ugotovitvah se športni udeleženci odločijo za obisk enajstih tekaških prireditev na leto. Pokalno tekmovanje na Dolenjskem je v letu 2011 obsegalo 20 prireditev, leta 2010 celo 21, za izpolnitev pogojev udeležbe je bilo zahtevano število obiskanih prireditev 15, kar pomeni, da velika večina anketirancev svoje obiskovanje rekreativnih prireditev prilagodi zahtevam in pravilom pokalnega tekmovanja.

Sila (2008) je v raziskavi Športno rekreativna dejavnost Slovencev 2008 raziskoval različne oblike in načine športne dejavnosti, ukvarjanje z organiziranimi in neorganiziranimi športnimi dejavnostmi oziroma programi ter razlike med športnimi dejavnostmi na podlagi različnih socialno-demografskih dejavnikov. V raziskavo je bilo zajetih 596 moških in 690 žensk, vsi so bili starejši od 15 let, raziskava pa je bila opravljena v približno 200 krajih po Sloveniji. Zanimivo je, da pri odgovorih ni bilo statistično značilnih razlik med spoloma pri aktivnem prebivalstvu, torej pri vseh tistih, ki se redno ukvarjajo s športno dejavnostjo. Ugotovljeno je bilo tudi, da vse večji delež prebivalstva povezuje športno dejavnost z višjo ravniyo zdravstvenega stanja. V primerjavi s starejšimi študijami se je zelo zmanjšalo število tistih, ki se s športom sploh ne ukvarjajo. Povečal se je tudi odstotek vseh tistih, ki se s športom ukvarjajo redno, pogoj česar je, da se ukvarjajo s športom najmanj dvakrat na teden. S staranjem prebivalstva sicer upada število ljudi, ki so športno aktivni, toda predvsem na račun tistih, ki so se s športom ukvarjali občasno, medtem ko je bil pri redno dejavnih ta upad znatno manjši. V starostnem razredu med 55 in 64 let je statistično celo drugi najvišji delež redno aktivnih, več jih je le v razredu med 25 in 34 let. Stopnja izobrazbe še vedno vpliva na športno dejavnost, toda njen vpliv se manjša.

Pori in Sila (2008) sta raziskovala športne dejavnosti, s katerimi se Slovenci najraje ukvarjajo. Vzorec merjencev je vključeval 1286 oseb, starejših od 15 let (povprečna starost $46,6 \pm 18,9$ leta). V anketi je bilo na voljo 52 različnih športnih dejavnosti, med katerimi je največ anketirancev izbralo hojo (58 odstotkov), sledilo je plavanje (34,8 odstotka), kolesarjenje (24,9 odstotka), alpsko smučanje, planinstvo in gornišstvo, tek, nogomet in ples, kot zadnja dejavnost z več kot 10 odstotki odgovorov (11,4 odstotka). Ostale dejavnosti so dobile manj kot 10 odstotkov odgovorov. Razlik na vrhu ukvarjanja s športnimi dejavnostmi po spolu ni, so pa največje razlike pri dejavnostih, ki so energetsko napornejše in zahtevajo več športnega znanja.

Hipotezo Ho1, ki opredeljuje, da so udeleženci Tekov Dolenjske aktivni več kot 3 krat tedensko in se udeležijo le prireditvev, ki so odmevne v širšem okolju, lahko le delno potrdimo. Udeleženci Tekov Dolenjske so aktivni več kot 3 krat tedensko (Tabela 8), vendar pa se ne udeležujejo le prireditvev, ki so odmevne v širšem okolju (Tabela 9). Z oceno 4 in 5 je to možnost ocenilo 34,29 odstotka vprašanih udeležencev.

4.3. Izbrani dejavniki na posamezni prireditvi

S tem sklopom vprašanj smo želeli preveriti, kateri so tisti dejavniki, ki so za uporabnike oziroma aktivne udeležence na posamezni prireditvi najbolj pomembni. Med dvajsetimi izbranimi dejavniki sta najvišjo oceno (več kot 4) prejela *dobro označena proga* (4,21) in *okrepčevalnice na progi* (4,10). Med bolj pomembnimi odgovori so anketiranci navedli še *prijaznost domačinov* (3,89), *zanimiva trasa proge* (3,88), *kilometerske označbe na progi* (3,88), *hitri in pravilni rezultati tekmovanja* (3,80). Zanimivo so z najmanj pomembnim dejavnikom izbrali *možnost otroškega varstva* (2,21), zelo nizko sta ocenjena tudi odgovora *obrok za vegetarijance v ponudbi organizatorja* (2,30) in *ogled znamenitosti kraja* (2,56). Kot je razvidno iz Tabele 10 se ocene teh odgovorov statistično ne razlikujejo. Dejavnik *možnost otroškega varstva* sta oba spola ocenila z enako povprečno vrednostjo odgovora (2,21). Da zunanji motivi za rekreativne tekače nimajo velike vloge, je ugotovila v svoji raziskavi že Bučar (2011), v kateri so aktivni udeleženci rekreativnih tekaških prireditvev z najnižjimi ocenami ocenili motive kot so zmaga, nagrada, priznanje, popularnost in podobno. Podobno razmišljanje v svoji knjigi omenja tudi Town G. in Kearney T. (1996), ko išče motivacijo športnikov triatloncev za tekmovanja in treninge. Glavni motiv je potreba po tem, da se ljudje izkažejo, da zadostijo notranjemu merilu odličnosti. Temeljna človekova potreba po doseganju ciljev in tekmovanje z lastnimi osebnimi merili sta pred vsemi zunanjimi motivi, kamor spadajo tudi različne nagrade.

V Tabeli 10 so prikazane ocene po spolu za izbrane dejavnike. Največja statistična razlika ($p < 0,16$) se kaže pri dejavniku *bogat denarni sklad za tekmovalce*, ki so ga ženske ocenile z 2,97 in moški z 2,47. Večja statistična razlika je še v ocenah odgovorov *čim bolj ravninska trasa proge* ($p < 0,16$) in *medalje in pokali za najboljše* ($p < 0,17$). S Tabelama 10 in 11 smo želeli preveriti hipotezo, da se udeleženci Tekov Dolenjske udeležujejo le prireditvev, ki so odmevne v širšem okolju. Nekoliko večjo oceno so temu dejavniku pripisali predstavniki moškega spola (3,00), odgovori pa so enakomerno razporejeni in s srednjo vrednostjo (2,94). Največ anketirancev (31,4 odstotka) je odmevnost tekov opredelilo kot delno pomembno (ocena 3). Kot zelo pomemben je ta dejavnik označilo 14,3 odstotka anketirancev, kot povsem

nepomembnega pa 20 odstotkov anketirancev. Statistične razlike ali povezanosti med spoloma pri tem dejavniku ni (0,70). Odmevnost prireditve v širšem okolju je še eden izmed zunanjih motivov, ki pride bolj do izraza na večjih prireditvah. Za vsakega organizatorja športne prireditve so pomembni rezultati o najvišje ocenjenih dejavnikih, kar so osnovne lastnosti tekaške prireditve ne glede na spol (Tabela 9).

Hipotezo Ho2, ki pravi, da so razlike med spoloma v pomembnosti izbranih dejavnikov na posamezni prireditvi, lahko zavrnamo. Med spoloma ni statističnih razlik pri nobenem od izbranih dejavnikov v opravljeni anketi.

Hipotezo Ho3, ki pravi, da so previsoki stroški startnine razlog za neudeležbo celotne družine na Tekih Dolenjske, lahko zavrnamo. Niti eden odgovor glede neudeležbe celotne družine ni opredeljeval previsoke startnine. Kot najpomembnejši razlog so udeleženci navedli, da se *ostali člani se ne ukvarjajo s športom* (56,67 odstotka tistih, ki so navedli, da na prireditvah ne sodelujejo z družino).

Teki Dolenjske so v enajstih letih beležili stalno naraščanje števila udeležencev v povprečju na prireditve (Slika 10). V zadnjih dveh letih pa je opaziti stagniranje oziroma celo upadanje udeležencev na nekaterih prireditvah. Pri prireditvah na prostem gre tudi za velik vpliv vremena, še posebej če organizator ne poskrbi za urejene sanitarije oziroma garderobe in prostor za druženje po končanem športnem delu prireditve. Seveda to ni edini razlog, saj se je potrebno prilagajati uporabnikom. Prireditve, ki že enajst let zapored potekajo na enak način, ne privabljajo več stalnih ali novih udeležencev. Prireditve v športu je danes v bistvu tržno blago, ki ga je potrebno ponuditi in prodati, pa čeprav za vsem skupaj stoji denimo le športno društvo, vodeno s strani prostovoljcev.

Pori, Jošt in Hosta (2009) so raziskovali razloge za spremljanje športnih prireditve na vzorcu 1727 odraslih Slovencev (starosti več kot 18 let) z enakovredno zastopanostjo spolov (52,7 odstotka moških, 47,3 odstotka žensk). Vprašalnik je vseboval 25 motivov, ki jih je bilo potrebno ovrednotiti s 5-stopenjsko lestvico (1 je pomenilo popolnoma nepomembno, 5 najbolj pomembno). Največjo oceno je dobil motiv ljubezen do športa, takoj za njim pa uspeh slovenskih športnikov. Sledijo zadovoljstvo od spremljanju športa, samo tekmovanje, dinamičnost športa in tako naprej. Najmanjšo oceno je dobil motiv: iz dolgočasia in uspeh mi pomaga prebroditi osebne težave. Razlike v starostni skupini so se pokazale pri mlajših, ki so dali višjo oceno motivom zadovoljstva, tekmovanja in dinamičnosti športa.

5. SKLEP

V diplomskem delu smo prikazali zgodovinski presek enajstih let organizacije pokala; od začetkov leta 2001 do zadnjega obravnavanega leta 2011. Skozi zabeleženo statistiko obiska na posameznih prireditvah in pokala v celoti ter števila posameznih prireditev, vključenih v Teke Dolenjske, smo dobili širši vpogled v gibanje števila udeležencev, število katerih zadnje dve leti strmo pada. Zato je bila v sezoni 2011 opravljena anketa med udeleženci prireditev, s katero smo poskušali najti razloge za njihovo (ne)udeležbo na Tekih Dolenjske. Vzorec anketirancev je bil sicer manjši (70 oseb), a vendar so rezultati zelo podobni številnim raziskavam, ki so že bile opravljene na področju športno rekreativnih prireditev in športnih navad Slovencev. Eden izmed razlogov je veliko povečanje števila rekreativnih tekaških prireditev v Sloveniji. Tek je že od nekdaj prisoten kot eno izmed osnovnih človekovih gibanj. V zadnjih letih je opaziti, da se vse več ljudi odloča za tek kot obliko rekreacije. »Tudi Slovenijo je v zadnjih desetih letih zajela evforija teka« (Škof, 2010, str. 58). Razlogov za to je več, med najpogostejšimi so: dostopnost, sprostitev, druženje, gibanje v naravi, odkrivanje svojih zmožnosti, priprava na tekmovanje in tekmovanja, zdrav način življenja ter ohranjanje in zmanjševanje telesne teže. Tek mnogim ljudem pomeni osnovno rekreativno dejavnost, ki jo dopolnjujejo z ostalimi športnimi zvrstmi. Da je rekreativni tek v razmahu, dokazuje porast udeležencev na tekaških prireditvah. V Sloveniji na letni ravni poteka več kot 450 rekreativnih tekaških prireditev (Škof, 2010).

Dejavniki, ki so jih anketiranci ocenjevali po 5-stopenjski lestvici pomembnosti, kažejo na to, da je organizator še vedno dolžan zagotoviti osnovne pogoje, kot so: urejenost tekaške proge z označbo kilometrov, okrepčevalnice na progi, hitra in pravilna obdelava podatkov, medtem ko so spremljevalni dejavniki na posamezni prireditvi drugotnega pomena. Manjše rekreativno športne prireditve so torej še vedno odskočna deska za začetnike in rekreativne udeležence, ki na tovrstnih prireditvah ne iščejo dodane vrednosti, ampak so tam zaradi drugih dejavnikov. Organizatorji se soočajo z vse večjo konkurenco v smislu množičnosti prireditev, zato bodo morali še bolj iskati rešitve v lastnem okolju in v spodbujanju lokalnega prebivalstva k organizirani rekreativni dejavnosti ter preko družin privabiti medse čim več otrok.

Diplomsko delo je prva zapisana analiza udeležencev Tekov Dolenjske v skupno enajstih letih, odkar so teki po Dolenjski združeni v skupno točkovanje oziroma pokal. Z analiziranjem podatkov je delo uporabno za vse organizatorje športno rekreativnih prireditev in tudi širše, predvsem za manjše lokalne tekaške prireditve, ki jih je v Sloveniji zares veliko. Organizatorji bodo lahko razpoznali želje rekreativnih tekačev in pohodnikov ter pomembnost dejavnikov, ki jim udeleženci posvečajo največ

pozornosti. S tem se lahko organizacija lokalnih športnih prireditev izboljša tako v smislu kakovosti kot obsega ponudbe, posledično pa tudi množičnosti udeležbe. Vrhunski šport se začne tudi s tovrstnimi rekreativnimi prireditvami, ki jih organizirajo amaterski športni delavci in prostovoljci. Za obstoj in nadaljnji razvoj tovrstnih prireditev pa so vsakršni napotki in povratne informacije neposrednih udeležencev izredno dragoceni podatki.

6.VIRI

Bednarik, J, Kolarič, B., Šugman, R. (2002). *Športni menedžment*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani

Berčič, H., Sila, B., Slak Valek, N., Pintar, D. (2010). *Šport v turizmu*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani

Berčič, H. (2004). *Zbornik 5. slovenskega kongresa športne rekreacije*. Ljubljana: Športna unija Slovenije

Bučar, J. (2011). *Motivi udeležencev rekreativnih tekaških prireditev*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani

Cvelbar, G. (2008). Intervju z Gorazd Cvelbarjem. *Šport*, 56, 3-4

Doupona Topič, J., Petrovič, K. (2007). *Šport in družba – sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani

Dupona, Topič, M. (2009). Vpliv socialne stratifikacije na značilnosti športno rekreativne dejavnosti v Sloveniji. *Šport*, 1-2, 99-104

Filo, K., Funk, D., Hornby, G. (2009). The role of web site content on motive and attitude change for sport events. *Journal of Sport Management*, 23, 21-40

Hlača J. (2011). *Značilnosti športne vadbe rekreativnih tekačev v Sloveniji*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani

Pori, M. in Sila, B. (2010). S katerimi športnorekreativnimi dejavnostmi se Slovenci najraje ukvarjamo? *Šport* 58(1), 105-107.

Sila, B. (2010). Športnorekreativna dejavnost Slovencev 2008. *Šport*, 1-2, 89-99

Škof, B. (2010). *Spravimo se v gibanje – za zdravje in srečo gre: kako do boljše telesne zmogljivosti slovenske mladine?* Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.

Šugman, R. (1995). *Športna prireditev*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani

Town G. in Kearney, T. (1996). *Plavaj, kolesari, teci*. Novo mesto: Samozaložba Janez Penca

Weed, M. (2006). SportsTourismResearch 2000-2004. A systematic review of knowledge and a meta-evaluation of methods. *Journal of Sport&Tourism*, 11(1), 5-30

AJPES (2013). Pridobljeno 26.8.2013 iz:

http://www.ajpes.si/registri/poslovni_register/porocila/zadnje_porocilo

Ljubljanski maraton - Zgodovina. Pridobljeno 15.9.2013 iz:

<http://www.ljubljanskimaraton.si/sl/udelezba>

Nacionalni program športa v republiki Sloveniji (2010). Pridobljeno 26.8.2013 iz:

http://www.sz-ms.si/files/NPS2010_OKS_razprava.pdf

Olimpijski komite Slovenije – Slovenija teče. (2013). Pridobljeno 15.9.2013 iz:

<http://www.olympic.si/olimpijskiteki/slovenija-tece/>

Primorski pokalni teki (2011). Pridobljeno 15.9.2013 iz:

http://www.filipides.net/index.php?option=com_content&view=article&id=683&Itemid=93

Zbornik 8. kongresa športne rekreacije (2010). Ljubljana. Pridobljeno 30.8.2013 iz:

http://www.zsoms-mrezenje.si/attachments/047_8%20kongres%20ok.pdf

7.PRILOGE

Anketni vprašalnik

Zdravo!

Sem Aleš Lindič, študent absolvent Fakultete za šport, kjer za zaključek študija pripravljam diplomsko nalogo z naslovom Analiza organizacije Dolenjskega pokala v tekih.

Prosim Vas, da odgovorite na postavljena vprašanja. Že vnaprej se Vam zahvaljujem za tvoj čas!

 Odgovor obkroži ali dopolni!

Spol: M Ž

Starost: _____ let

Kraj bivanja: _____

1. Končana izobrazba:

1 -	nedokončana osnovna šola
2 -	dokončana osnovna šola
3 -	2-3 letna poklicna šola
4 -	splošna gimnazija, poklicna gimnazija, štiriletna strokovna šola
5 -	2-letna višja (strokovna) šola
6 -	visoka šola, fakulteta, akademija
7 -	magisterij, doktorat

2. Družinski status:

1 -	živim s starši
2 -	sam, vendar finančno odvisen od staršev

3 -	Sam
4 -	družina brez otrok
5 -	družina z otroki

3. Kako pogosto se ukvarjate s športom - športno rekreacijo v prostem času? (Sem ne štejemo obvezne športne vzgoje v šolah in na univerzi!)

1 -	ne ukvarjam se s športom, rekreacijo
2 -	1 krat do nekajkrat letno
3 -	1 do 3 krat na mesec
4 -	1 krat tedensko
5 -	2 do 3 krat tedensko
6 -	4 do 6 krat tedensko
7 -	vsak dan

4. Če se ukvarjate s športom, koliko ur je to povprečno na teden? | ____ | (vpište število ur na teden)

5. Koliko tekaških prireditev letno se udeležite (približno)? | ____ | (vpište število prireditev)

6. Koliko kilometrov povprečno pretečete na mesec (približno)? | ____ | (vpište število kilometrov)

7. Kakšen je vaš najboljši rezultat na 10km dolgi progi, ali progi, ki je najbližje tej razdalji ?

|__:__:__| (h:mm:ss)

8. Kako pomembne so Vam osebno našteje stvari pri posamezni rekreativni prireditvi? Obkrožite številko od 1 - 5 (1- sploh ni pomembno, 2- ni pomembno, 3- delno pomembno, 4- pomembno, 5 – zelo pomembno)!

1. Odmevnost prireditve v širšem okolju	1	2	3	4	5
2. Zanimiva trasa proge	1	2	3	4	5

3. Pester spremljevalni program organizatorja	1	2	3	4	5
4. Možnost otroškega varstva	1	2	3	4	5
5. Prijaznost domačinov	1	2	3	4	5
6. Nizka startnina	1	2	3	4	5
7. Bogat nagradni sklad za tekmovalce	1	2	3	4	5
8. Dobro označena proga	1	2	3	4	5
9. Možnost preoblačilnic, garderob s tuši	1	2	3	4	5
10. Hitri in pravilni rezultati tekmovanja	1	2	3	4	5
11. Kilometerske označbe na progi	1	2	3	4	5
12. Dovolj okrepčevalnic na progi	1	2	3	4	5
13. Trasa proga mora biti čimbolj ravninska	1	2	3	4	5
14. V ponudbi organizatorja mora biti topel obrok	1	2	3	4	5
15. V ponudbi organizatorja mora biti tudi obrok za vegeterijance	1	2	3	4	5
16. Žrebanje praktičnih nagrad	1	2	3	4	5
17. Spominska majica/brisača/....	1	2	3	4	5
18. Ogled znamenitosti kraja	1	2	3	4	5
19. Več dolžin tekaških razdalj za različno pripravljene	1	2	3	4	5
20. Medalje in pokali za najboljše	1	2	3	4	5

9. Ali so na športno rekreativni prireditvi aktivno udeleženi tudi drugi člani družine (partner, otroci, starši...)?
Obkroži!

DA NE

Naslednje vprašanje izpolnite samo, če je Vaš odgovor na zgornje vprašanje NE!

10. Zakaj se rekreativno tekaških prireditev **ne udeležujete** z vso družino (partnerjem, otroci, starši...)?

Obkrožite najbolj pogoste razloge (najmanj enega, največ 3, ali dopišite še kak razlog!)

1 -	Ostali člani družine se ne ukvarjajo s športom
2 -	Za otroke ni primernih dolžin proge
3 -	Za tiste, ki se ne ukvarjajo s tekom, ni pohodov
4 -	Ni otroškega varstva, animacij za otroke
5 -	Ni možnosti kakega izleta ali obiska kake znamenitosti
6 -	Startnina je preveliko finančno breme/ni družinskih popustov
7 -	Drugo (dopiši):

NAJLEPŠA HVALA ZA SODELOVANJE!